

2012. december

Cimbora

kíváncsi diákok lapja

CIMBIRODALOM

LÁSZLÓ NOÉMI
Kulcsos mese
6. OLDAL

EDÓSÁGOK

GERGELY EDÓ rovata
Rügyek, álmok, fénymagok
10. OLDAL

Indul a Cimborá Kaláka pályázat

Három forduló (a decemberi, januári, februári Cimborában)
Pályázati kérdések a 17. oldalon és a 31-34. oldalon
Kitöltendő szelvény a 34. oldalon

Mindhárom szelvényt egy borítékban
2013. március 5-ig küldjétek el szerkesztőségünk postacímére.

RAGADD MEG!

Versmondó verseny 10 éven felülieknek

Két szöveggel kell benevezned: egy szabadon választott, illetve egy bármilyen nyelvből magyarra fordított verssel. Az előadás időtartama maximum 5 perc lehet.

Bónuszként a saját, még publikálatlan műved is benevezheted az Új versek versenyébe.

Időpont: december 15., szombat, 15 óra.

Helyszín: Petőfi Sándor Művelődési Ház, Gyergyóalfalu.

Jelentkezni lehet a versenyv@antropocentrum.ro e-mail címen.

Jelentkezési határidő: 2012. december 10.

Miért jó?

- mert jó verset mondani s találkozni azokkal, akik ezt ugyanígy gondolják;
- a versenyt követően lehetőség lesz egyéni beszélgetést folytatni a zsűrivel;
- a pontozólisták nyilvánosak lesznek;
- értékes nyeremények várnak rád;
- garantált a verseny tisztasága.

Szervezők:

- Antropocentrum Egyesület
- Gyergyóalfalu Polgármesteri Hivatala
- Sövér Elek Technológiai Líceum
- Gyergyóalfalui Petőfi Sándor Művelődési Ház.

CIMBORA – 2012. december, XXIII. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimborá árát a Cimborá Alapítvány bankszámlájára várjuk:
Cont IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD. Sf. Gheorghe, Fundația Cimborá,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Bogdán László, Csillag István, Forrai Tibor,
Keszeg Ágnes, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Vetrő Bodoni Barnabás, Zsigmond Győző

A borítón Vetrő Bodoni Barnabás rajza.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimborá Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: Cimborá szerkesztőség, Szabadság tér 7 szám,
520055, Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com
Web: www.cimborá.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megye
Tanácsa

Kovászna Megyei
Művelődési Központ

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

Nemzeti Kulturális
Alapprogram

Román Kulturális és
Örökségvédelmi Minisztérium

Tartalom

Cimbirodalom

FEKETE VINCE

Cincogósi Elemér *Verses meseregény*

Tizedik CIN ..... 4. oldal

LÁSZLÓ NOÉMI

Kulcsos mese ..... 6. oldal

BARCSAY ANDREA

Álomlopók ..... 7. oldal

EDŐságek

GERGELY EDŐ rovata

Rügyek, álmok, fénymagok ..... 10. oldal

Mesés Kalandok

KESZEG VILMOS rovata

Százéves álmodt-e Csipterózsika? ..... 11. oldal

Időutazás az „átkosban”

NOVÁK CSABA ZOLTÁN rovata

A kommunizmus „mozgóképes” szolgálói ..... 13. oldal

Hogyan nézzünk filmet?

SZÁNTAI JÁNOS rovata

Transzilvánia Szálló avagy

Dexterből Drakula ..... 15. oldal

Barangoló

Pályázati kérdések ..... 17. oldal

Szín-tér

VETRÓ BODONI BARNABÁS rovata

A dolgok mágikus menete

A szín-téren: Peter Fischli & Davis Weiss ..... 18. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

A fény 19. századi festői ..... 20. oldal

Valóság és álmvilág

a modern festészetben ..... 21. oldal

Pad alatt

Cimbi naplója ..... 25. oldal

Történetes történelem

EGRY GÁBOR rovata

Toll, tinta, papiros ..... 26. oldal

Hegyen-völgyön kul-túra

KÖLLŐ ZSOLT rovata

Skócia földjén ..... 27. oldal

Ti írtátok

..... 29. oldal

Szócsavargó

..... 31. oldal

Keresztrejtvények

..... 32. oldal

A Cimbora Kaláka Pályázat

szelvénye ..... 34. oldal

Cimbi képtára

..... 35. oldal

FEKETE VINCE

Cincogósi Elemér

- Verses meseregény -

TIZEDIK CIN

**Melyben ádáz harcba keverednek; zsákjaik tartalmát ürítik,
és hősiesen ellenállnak.**

Egy törekvő egértudós,
ki sajtlukakra tette fel
egy nagy élet munkásságát,
s tejek fölét: felre fel,
s áldozta a napjait mind
a sajt lyukas felinek,
hogy a helyes utat belül
vajon mikor leli meg...
Helyes utat, mondanunk sem
kell, hogy soha nem lelé,
nagy bújában, bánatában
halt így egy sajtba belé;
s mikor egyszer azt hitte, hogy
már a vége felé tart,
elfeledte, bent a sajtban,
tkp. mit is akart.

No, de nem így Cincogósi,
már azt hitte: itt a vég,
le is vonta szépen, fejben
még e következtetést,
mert Ágoston cérnahangja
jobban hallik, egyedül,
ahogy a barlangnak mélyén
vár reá, s ott áll vagy ül...

Zsupsz és zsupsz és zshuhuhupsz,
visszhangzott a hegy mélye,
mikor Cincogósi, kérem,
az aljára leére.

Puha, finom valamibe
esett bele, pont orral,
akár a nyíl, fenéig ment
a masszában azonnal;
be is vágta arccsokáját
fenekébe a... tónak,
időbe telt, s nagy erőbe,
amíg onnan kibú'hat,
s kimászik a csokifürdő
nedves, sötét partjára,
s átölelheti barátját,
s borulhat a nyakába.

Olyan sötét volt a mélyben,
mint egy nagy üst szurokban,
miben látni egyáltalán
nem lehet köztudottan;
nemhogy látni, tájolni is
nagy-nagy megerőltetés,
a mozgás is, meg a szaglás,
meg a levegővévés;
úgyhogy a két pelevándor
komótosan nekilát,
takarítja szemét, fülét,
meg a ragacsos bundát;
mikor ezzel készen vannak,
kezet ráz a két barát,
s egymás mögött tapogatva,
a hegymélynek nekivág,
amerre az egérszimat
jelzi, hogyha tartanak,
a félelmes hegygyomorból
egy éjszaka, s tán egy nap,
a sztalagmit-rengetegből,
árkot kerülve s lyukat,
vaksin bár, de kitaratóan
s araszolva kijuthat.

- Álljunk csak meg, jó barátom -
súgta mindjárt Elemér -,
bizonyára elfáradtál,
átveszem a helyed én.

- Jól van - súgta Ágoston is
barátjának, Elinek -
hátha pont a kijáratot
a szimatod leli meg.
Így folytatták, tapogatva,
útkukat a föld alatt,
úgy vezették sorra egymást,
mint vak a világtalant:
előbb Eli lépegetett
elején a „csapatnak”,
aztán rögtön cseréltek és
Ágost lett, ki tapogat.

Ám abból a suttogásból
lett oly nagy ribillió,
hangok szálltak mindenhonnan,
visszhangozva millió
torokból, hogy: „Álljunk csak meg...”,
s rá a választ, hogy „Jól van”;
járatokból ismételte,
kürtökből vagy száz szólam;
hangosodott, majd elhalkult,
recsegett és ropogott,
akárcsak egy rossz rádió,
ha zavart adót fogott.

Több se kellett a hegy mélyén
gubbaszkodó lakóknak,
akik csendben a falakon
fejjel lefelé lógtak;
s csattogtatva szárnyaikat,
félelmesen suhogva,
támadtak a denevérek,
s a baglyok is huhogva
törték rá a vakoskodva
araszoló Elire,

Csillag István illusztrációi

és a belé kapaszkodó
 Ágostonra, akire
 leginkább most félelem tört,
 s lett is heveny dadogás,
 halálra vált reszketés
 és fejtől lábíg vacogás;
 ijedtében ugrott volna
 barátjának ölébe,
 bújt volna a bundájába,
 táskájába, övébe...

Szerencse, hogy helyén volt a
 kis szíve Elemérnek,
 hihetetlen, de olyan lett,
 mint akit kicseréltek:
 – „Hé! Hé! Hé!” – rikkantott egy
 rettenetesen, ahogy torkából
 kifért: „Le a zsákot! Ide
 csak a krémes tortából!”
 Szerencsére nem is kellett
 ismételnie egyszer sem,
 Ágoston is észbe kapott,
 s verte vissza kenterben
 denevérek csapkodását,
 bagolycsőrök ütését,
 s közben ő is kiengedte
 félelmes üvöltését,
 amelyet a barlangokban
 futkározó járatok,
 kürtők, termek, beugrások,
 falak, tetők, padlatok
 olyan szörnyű hangorkánná
 varázsoltak perc alatt,
 hogy a fül is majd megrepedt,
 s már-már dobhártya szakadt.
 Szaloncukrok, csoki-almák,
 marcipánok, szopókák
 röpültek az ellen felé,
 s puszkagolyó nyalókák;
 vakon szórták az édesség
 milliónyi lövegét,
 vattacukorral is dobták
 az ellenség fővegét;
 s amikor már nem maradt más,
 Eli két ujja közti
 gumicukor indát feszít,
 s támadóit úgy lövi.
 Ágoston is teszi dolgát,
 fog egy nagy krémes tortát,
 és az egyik denevéreknél
 azzal dörzsöli torkát,
 s mikor úgy érzi, hogy hátán
 zsákja mindjárt megürül,
 tágra nyitja annak száját,
 és egy bagoly berepül,
 s azzal annyi annak rögtön,

búcsúzhat az élettől!,
 befogja a szakos száját,
 s dobja el mindenestül,
 épp egy szálló denevéreknél,
 tán a szívének neki;
 s szétnéz, hallgat a sötétben,
 hogy van még ellen valaki?
 De nincs senki, denevéreknél,
 bagolynak híre, hamva,
 olyan csend lesz hirtelen, mint
 egy sötét almamagba.

– Hú, ez igen! – Ez csata volt!
 – És ádáz! – A javából!
 Ezt veszem ki a két vitéz
 elégedett szavából;
 s lihegésből, verejtékből,
 s szuszogásból hallani,
 hogy az, ami itten történt,
 nem is semmi, valami.

– Üljünk le hát, hú testvérem,
 szusszanjunk meg egy kicsit,
 pihenjük ki most a harcnak
 nem kis fáradalmait.
 Le is ültek mind a ketten
 egy kiálló peremre,
 körülöttük denevérek,
 baglyok pusztult seregje;
 s ahogy ottan a sötétben
 pihennek és szuszognak,
 valami mocorgás féle
 hangok jönnek, suhognak.
 Elkezd erre tapogatni
 maga előtt Elemér,
 tapogat és szimatol is,
 s hát a mancsa mihez ér!,
 nem volt az más, az a zsák volt,

amit előbb eldobott,
 miután a száját nyitva,
 egy baglyot benne megfogott.
 S ahogy odaér a mancsa,
 szagolgatja az orra,
 hát én édes Uram Isten!,
 mintha az megmozdulna;
 ijedtében megragadja
 a szakosát Elemér,
 másik manccsal kapaszkodik
 Ágostonba, ahogy ér,
 mire csak, huss, a mindenit!,
 a zsák rögtön felrepül,
 s viszi magával a két hóst
 a járatokon keresztül,
 száguldoznak, mint a szélvész,
 jobbra-balra verődnek
 a barlangnak falaiba,
 sztalagtitnak és kőnek...
 – Szoríts engem jó erősen –
 kiált vissza Elemér –,
 kapaszkodj csak a bundámba,
 el ne engedj semmiér',
 én is fogom, ahogy tudom,
 éppen olyan íziben,
 hátha a barlangból minket
 ez a zsák még kiviszen.

Lesz, ami lesz, jól becsukta
 szemét Ágost, s Elemér,
 csapódott is kis testüknek
 sok leelőző denevér;
 sztalagmitok, s sztalagtitok
 között szélvész suhantak,
 s lettek egy-egy kocsija a
 bagoly-egér vonatnak.

(Folytatása következő
 lapszámunkban)

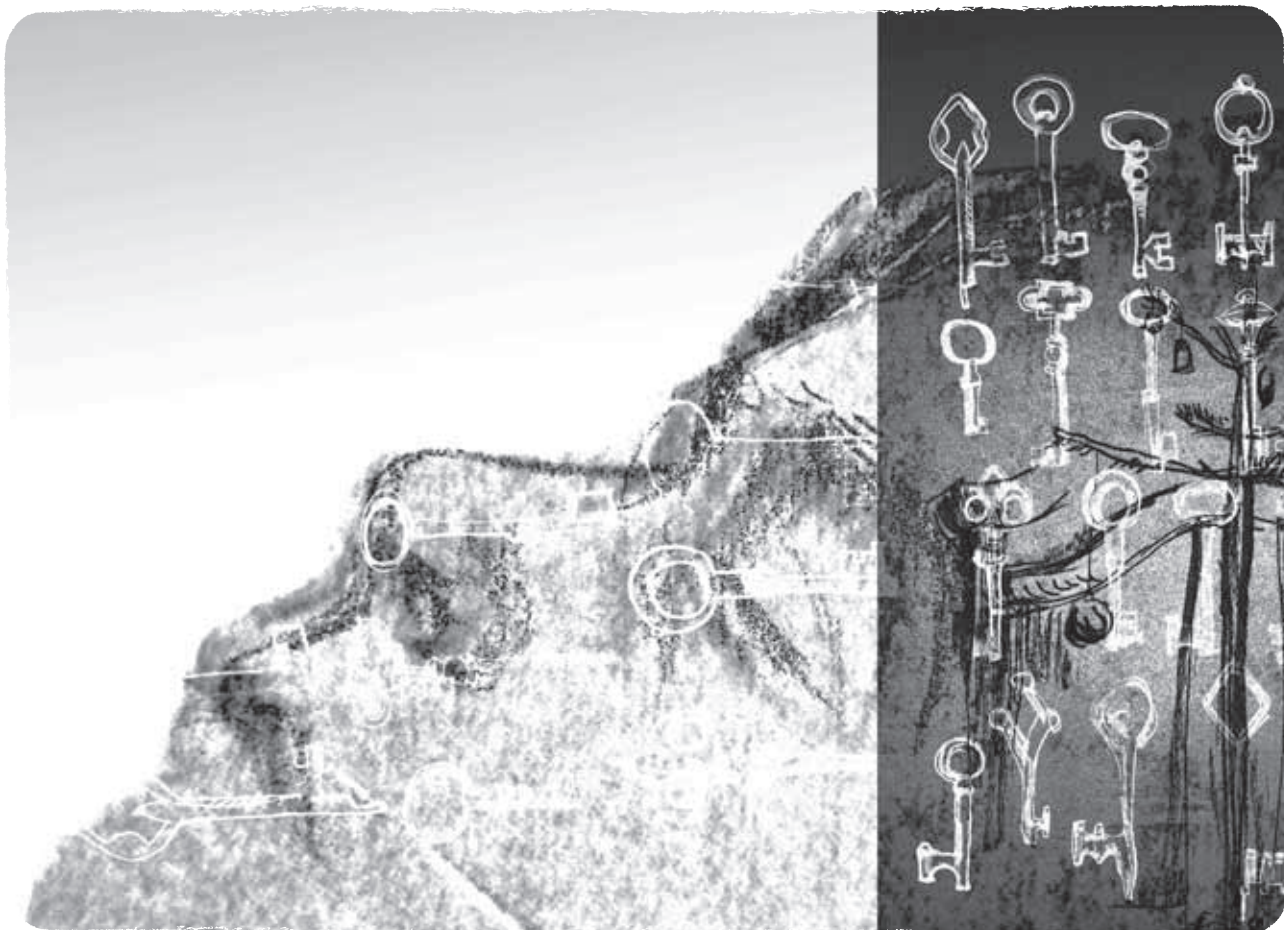
LÁSZLÓ NOÉMI
Kulcsos mese

Az ünnep szépsége azt jelenti-e,
hogy mellette rútak a hétköznapok,
a pofozkodó, rugdosódó, fújató,
görbén néző, a markomba suttogott,
mardosó, keserű félgondolatokkal
tűzdelt, rohamosan rövidülő nappalok,
a kásásodó, jegesedő, toluló esték,
az álmatlannak induló, hirtelen szédült
koránkelésbe torkolló éjszakák?

Az ünnep szépsége azt jelenti-e,
hogy a szekrényből kiviszem
ünneplő szívem, és köznapi,
görcsös, lyukas, kemény,

kopott, kegyetlen, önző, vadóc,
pogány, hitetlen, reményét vesztett,
öreg, savanyú, zord, közönséges
szívem kulccsal egy fiókba zárom?

A város főterén fűtös fenyő,
neonfény-palástban mutat az égre,
ágain fémes csilingelés, nézem,
a temérdek szívkulcs között
sajátom hova férne?

Vetró Bodoni Barnabás illusztrációja

BARCSAY ANDREA

Álomlopók

„Megmutatom neked az öcsémet, aki szintén Álomkirály, de senkihez sem megy többször, mint egyszer!... Csak két mesét tud, az egyiknél nincs szebb, a másiknál nincs rútabb a világon.” (Andersen)

Hatalmas hó hullott azokban a hetekben, Földanya is fázósan takargatta be kopár tagjait a puha, fehér dunyhával.

A hajnali szürkületben szikrázott a táj, sehol sem törte meg tiszta fehérségét. Azaz mégis, helyenként apró pontok fázós, vékony lábú madárkákat sejtettek. Meleg paplanok alatt szótték tovább színes álmaikat a szebb jövőt álmódók, akik, felébredve, néha révetegen a befagyott ablaktáblához léptek, és az üvegre rajzolt szélszélyes ábrákon merengtek. De egyre kevesebben csodálták meg a jégvirágok szépségét, vették észre egyáltalán őket. Mindenki sietett, rohant valamerre, és egyre több lett a nyűgös, kialvatlan ember. Esténként egyre többen lesték hiába az álmot, de az csak nem akart jönni.

A nyúlánk, nagy barna szemű kisfiú órákig el tudott álldogálni az ablakban, bámulva a téli tájat, a hóesést. Különös, magánakvaló gyermek volt, szeretett olvasgatni, ábrándozni, nemigen értett szót egyidős pajtásaival. Túlérzékeny volt, pedig úgy vágott az esze, mint a beretva, de többnyire csak a maga álmovilágában élt.

Ha elég sokáig és figyelmesen szemlélte a tájat, néha megpillanthatta azt a különös szánt, amelyik átsuhant a fagyos tájon. Olyan gyorsan suhant át, hogy gyakorta csak a távolodó csilingelésből döbbsent rá: már áthaladt.

A bakon, bársonyos köpenyben, nyurga férfialak ült, néha az ablakok felé pillantott, ahol csillogó szemű gyermekek leleselkedtek, sóhajtozó szerelmes lányok, ifjak, művészelkű bohémek vagy derűs tekintetű öregek, és ilyenkor haladtában csillámló port szórt szét.

De nekik, ha róla beszéltek, senki sem hitt, mert nem vették komolyan őket. A gyermekek pedig bölcsek voltak, és nem szóltak róla: ők már megszokták, hogy szavaiknak nem adnak hitelt.

Néha komor, csillagatlan éjjeleken – amikor sokan álmatlanul forgolódtak ágyukban –, kérétenül-hívatlanul egy fekete szán is végigsuhant nesztelenül. Ez – a másikkal ellentétben – dermedt némaságba burkolózott. Pedig a bakon szintén szálegyenes alak ült, talpig fekete bakacsin-

ban. Nyomában dermedt hideg támadt, a lábnyomok is befagytak, a könnyek is koppanva értek földet. Hirtelen jött és ment, őt senki sem várta, mint ikerpárját.

Sűrűn hullott akkor is a hó, egyre nagyobb pelyhekben, a kisfiúnak néha-néha már az volt az érzése, hogy a hatalmas pelyheknek szárnyuk nőtt, olyan óriásivá váltak. Csakhamar semmit sem látott, csak a kavargó hóesést, egyre sűrűbben, mintha az egész világot belepte volna a hó, csak hullt és egyre hullt szüntelen. Ellepett mindent, befödte az egész világot, az álmokat és vágycakat is, mindent puha érzéketlenségbe burkolt.

Sokáig bámulta a sűrű hóesést, a szeszélyesen szálilingózó pelyheket, néha egy-egy, különösen nagyra nőtt pelyhely megpihent ablaka rácsain, és onnan figyelte őt. Végül belekábult ebbe a látványba, odabotorkált ágyához, és ott álomba ringatták a szálldosó hópelyhek, amelyeket behunyt szemmel is tovább látott.

Dermedt, fagyos reggel virradt rájuk, rekedten károgó varjak tolláskodtak a kopár fákon, és mikor továbbrepültek, néhány szénfekete tollat hagytak jelként a tiszta havon. Álmatlan, elnyűtt arcú emberek vágtak neki a szürkületnek, és amint ébredezett a város, egyre jobban úrrá lett rajta a döbbenet: fekete hótakaró fedte az utcákat! Néhányan lopva egymásra sandítottak kérdően, hogy mások is ugyanazt látják-e. De bárhogy is igyekezett néhányuk közömbös arcot vágni, és úgy tenni, mintha minden a legnagyobb rendben lenne, a fekete hó ott volt, komoran és megkérdőjelezhetetlenül. Befedte a földet, befedte az egész világot. Az itt-ott megolvadó fekete lé alattomosan a lelkükbe szivárgott. Vagy talán a sok kiégett, álmot vesztett lélekből eredt ez a sok feketeség.

És a kisfiú álmódott, egyre mélyebbre és mélyebbre süllyedt az álom puha, mély havába. Ott járt újból a város végében, ahol elágazott az út. A hó csikorgott a csizmája alatt, a faágak roskadoztak a súlytól, de ő csak ment tovább tűnődve. Ahogy egyre beljebb hatolt az erdőbe, már a város utolsó házai nem is látszóttak. Ekkor váratlanul kikanyarodott a csilingelő szán, a fiú megállt, és tekintetével követte, úgy vélte, hogy a pillanat töredéke alatt elporzik a kanyarban.

De a szán egyszer csak megállt, és a magas alak suhogó köpenyében leszállt, és feléje tartott. A gyermek

annyira meglepődött, hogy megijedni sem volt ideje. Magas homlokú, derús tekintetű férfi állt meg előtte a frissen hullott havon, hosszú haja vállon alul ért.

- Fiam - szólította meg, és mosoly fénylett fel arcán -, csak nem akartál valamit kérdezni?

A fiú most jobban meg tudta figyelni a köpenyét, amely szüntelen változtatta a színét, most halványlila volt, majd narancssárgás, tűzpiros és ezüstszínű.

- Én, nem is tudom, bácsi...

A rének nyugtalanul dobbantottak, és orrcimpájukkal izgatottan beleszimatoltak a levegőbe.

- Felülsz? - kérdezte a rejtélyes ember. - Mert sietős ám az út.

A fiú egy pillanatig ránézett, majd a villogó, annyiszor megcsodált szánra, és alig észrevehetően bólintott. Mire észbekapott, már fenn is ült, és a szán szédítő sebességgel indult útnak. Olyan gyorsan száguldoztak, hogy a táj már nem is volt kivehető.

- De hová megyünk? - kérdezte kissé riadtan a fiú.

Az egyik rén nevetve felnyihogott:

- Hallod ezt? Még hogy hová megy Álomkirály?

- Álomkirály? Álomkirály? - ismételte döbbenet és tanácstalanul a gyermek.

Már a gondolatnál is gyorsabban száguldottak, valójában szálltak, egyre feljebb, városok, tájak maradtak el alattuk. Néha az álom királya lepillantott, elmosolyodott, és csillámport szórt szét, máskor komor redőbbe futott homloka.

A kisiú megcsodálta az előttük felderengő színes képeket, amelyek felvillantak és máris kihunytak, elshantak, hogy újabbak és újabbak váltsák fel őket. A pillanat töredékéig látni vélt landoló úrhajókat és levegőben

lógó palotákat, idegen bolygókat és repülő szőnyeget, dinoszauruszokat; törpék szaladtak apró lábaikon, csodás kincs csillant meg rejtélyes ládák mélyén, tündérek szálltak, de mindez egy szemvillantás alatt, hogy a fiú nem is volt biztos benne, nem képzelődik-e csupán?

A király feléje nézett, és elmosolyodott:

- Ezek az álmok, amelyeket sok millió ember álmodik. Mind álmodnak, a gyermekek és a felnőttek, a kapzsi és a bohók. Sokan este sóvárogva várják az álmokat.

- Kapaszkodj - szólt aztán, és a rének új lendülettel tovább szálltak.

Majd mesélni kezdett. Szavai nyomán az álmok és álmodók különös, színes világa bontakozott ki a gyermek ámuló arca előtt.

- Tudod - magyarázta az Álomkirály, és vonásai megszigorodtak -, vannak, akik annyira hiányolnak és várnak, hogy pénzt tesznek ki nekem az ablakba, azt gondolván, hogy így vissza tudnak csalogatni. De az álmokat nem lehet pénzen megvásárolni! Sokan éppen emiatt veszítették el álmukat. - Majd hozzátette más hangszínnel: - Hamarosan megérkezünk a te házadhoz, és ott leteszünk téged. De most már tudod, hol találsz meg, ha szükséged lenne rám. Mostanában sokan nélkülözni fognak.

S míg ezeket mondta, a szán lassan leszállt, elérték a fiú szobájának ablakát.

- És a másik szán? - fordult meg hirtelen a gyerek -, a fekete?

– Arra nem kell felkérezned, és nem kell megállítanod! Ráérsz vele – tette hozzá kissé elkomoruló arccal. – A bátyám csak egyetlen mesét mond, és attól függően, hogy ki milyen életet élt, a világ legszebb vagy legrémebbebb meséjét hallja majd!

A király még feléje nyújtotta kezét, intésére feltárult az ablak szárnya, ő belépett, és amikor megfordult, még látta egy pillanatra megvillanni csillámló köpenyét.

A fekete hó azonban nem olvadt fel, ott maradt kérelhetetlenül rátelepedve az utcákra, házakra és az emberek lelkére. Esténként csuklyás, természetes alakokat véltek látni az utcákon, hosszú, magas árnyékukat félelem és döglehelet követte.

A fiú végigszaladt az utcákon, a nagy sietségtől lecsúszott bojtos sapkája, de annyi időre sem állt meg, hogy visszahúzza, bár a fülét pirosra csípte a fagy. A hó porzott a csizmája alatt, a melegebb helyeken megolvadt, furcsa, szürkés színt öltve, így néhol meg-megcsúszott futás közben.

Csak akkor fékezett le, amikor odaért, ahol már nem látszanak a város legutolsó házai sem, ahol szétágazik az út. Messze volt ez a szülei házától, és lassan leszállt az est. Ahogy a sötét árnyak a fekete hóval fedett tájra ereszkedtek, egyre félelmetesebbé vált az ismerős vidék. Sokáig ácsorgott a kísérteties tájban, mikor egyszer csak egy ősz szakállú öregember szólította meg:

– Mit csinálsz itt ebben a kései órában egyedül, ebben az átokverte időben?

– Én csak – riadt fel a gyerek –, én csak várok valakit.

Az öregember figyelmesen szemügyre vette, mosolygós, kék szeme derűs színfoltként hatott a nagy sötétben.

– Csak nem az Álomkirályt várod?

A kisfiú meghökkent.

– Sokan lesik őt mostanában! Főleg amióta a csuklyások elszaporodtak az utcákon.

Közelebb hajolt a gyerekekhez:

– Ők az álomlopók.

– És a fekete szán, bácsi?– kérdezte végül a fiú. – Amelyik némán jön-megy?

– Hát nem tudod? Ő Álomkirály ikertestvére, akit Halálnak neveznek – szólott az öreg, különös hangsúllyal ejtve ki nevét. – Ő is álmot hoz, de örökös álmot.

Hosszú napok, nappalok teltek el így a változatlan homályban, a nap még véletlenül sem bukkant elő, az ég borús volt, mint egy komor tekintet, míg egy alkalommal a fiú, váratlan és mély álomból ébredve, felült az ágyában, mintha szólították volna. Bár az éj a végét járta,

vagy tán épp hajnalhasadta előtt volt, nem tétovázott, biztosan tudta, hogy most kell útnak indulnia.

Határozott léptekkel haladt végig a mély, álomtalan álomba zuhant város sötét, kihalt utcáin, nem törődött a sötéttel sem, bár vacogott a foga, és csak a csizmája talpa csikorgott a fekete havon. A város így még riasztóbbá vált, főként egy magányos kisfiú számára, mert a fekete hó nem csillogott a sötétben, hanem ijesztő árnyakat vetett, ha ugyan ez még lehetséges volt növelni a sötétséget.

A magányos, hosszas menetelés után végül megérkezett a jól ismert helyre, az erdő szélére. Már derengett, és halk neszezés verte fel az erdő csendjét. Imbolygó, közelgő figurákat látott, és észrevette, ahogy több irányból is gyermekek közelednek arrafelé, ahová ő is tartott. A hidegtől kipirult kis arcokat megvilágította a fekete fák között utat kereső, felkelő Nap.

A jól ismert kis tisztáson ott állt mosolyogva a múltkori aggastyán, és minden irányból közeledtek a gyermekek, egyre többen lettek, és ahogy gyülekeztek, a tisztás mind jobban fénybe borult.

És ők mintha csak egymásra vártak volna, és tudták volna, mit kell cselekedni: körbeálltak, és énekelni kezdtek, egymás kezét fogva. A dal egyre fényesebben, egyre magasabbra szárnyalt.

Ekkor hirtelen beröppent a tűzmadár csodás énekszóval, tollai csak úgy ragyogtak. Arany tollaiból fény és meleg sugárzott. A gyermekek dala vonzotta ide, a gyermekeké, akik még képesek voltak meglátni az álmot, akiknek tiszta lelkében még élt a hit, akik még hittek az álmokban, a mesék igazában. A madárból áradó hó elolvasztotta a havat, és amikor dala végeztével újból szárnyra kelt, már nyoma sem volt a feketeségnek. A város utcáiról is eltűnt a sötét hó, de ezt nem tudhatták a gyermekek.

Nagy, fehér pelyhekkal hullani kezdett az igazi, fehér hó, fantasztikus alakzatú pelyhek hullottak, és a gyermekek ujjongtak, megpróbálták kifogni egy-egy tüneményes pelyhet, a tenyerükben azonban hamar elolvadt a kis csoda. Némelyik élelmesebb gyermek még felkapott egy-egy aranyszínű tollat, amelyet a madár hullajtott el, de aztán szép lassan hazafelé indultak, kipirult arcokkal, mosolyogva, a hófehér hótakarós tájon, csak apró lábnyomaik jelezték ottjártukat – és az álmok, amelyek a hófehérré vált lelkekben éppen újjászülettek.

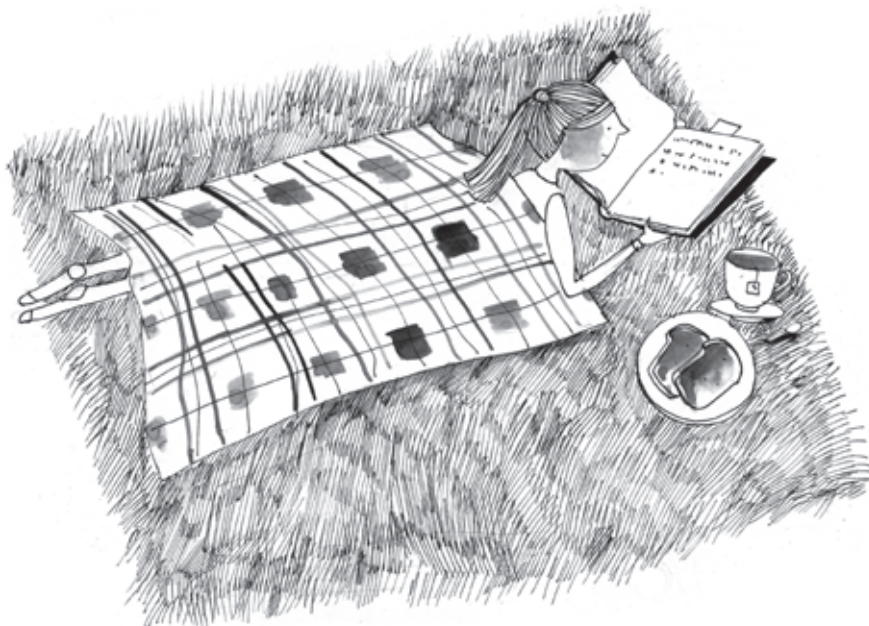

Rügyek, álmok, fénymagok

Nő körénk az egyre több ruha, az egyre hosszabb sötét, az egyre mélyebb csend. Halottak hava november, még soha nem hallottam, hogy valakinek a kedvenc hónapja lenne. Takony idő van, morcogjuk kifelé, és húzódunk vissza, be az osztálytermekbe, szobákba, vackokba, zugokba. Ebben a visszafelé húzódó mozgásban könnyen alakulnak ki marakodós helyzetek, olyannyira, hogy amire eljönne fényével a karácsony, már elvakít a düh, a harag, a méreg, s elveszítjük fénylátó szemünk. Sikeresen összeveszünk addigra a családtagokkal, a legjobb baráttal, szakítunk a kedvesünkkel, s ha elég jól csináljuk, még az is összejön, hogy saját magunkkal is. Nem értjük, mi van az emberekkel, sem azt, hogy mi van velünk. Pedig csak ami kint, az bent. A ter-

üvegen, hol megdagadtak, nekiiramodtak, és egyszuszra lefutottak – hová is? Sokfelé eljuthatunk a gondolatainkkal, ha elég időt szánunk arra, hogy magunkban, magunkkal legyünk. Ahová novemberben gyakran eljutunk, az a kudarcélmények, az önvádak, az önostorozások bugyra. Az embereknek különös tehetségük van gyengécske önbizalmukat még inkább megrendíteni, ezért, ha ebbe a bugyorba érkezünk, igen nagy a csapda, hogy egy beletörődő sóhaj-tással befészkeljük magunkat abba, hogy ennél mélyebbre már nem lehet. De lehet. Ez még nem mi vagyunk. Jó, ha látjuk, hogy ez a sötét, morcos, kötekedő énünk is megvan nekünk, pont úgy, mint mindenki másnak, s ezért velünk sem olyan egyszerű az élet, mint hinnénk. De ez még nem

Keszeg Ágnes illusztrációja

mészet lebontja fátylait – és valljuk be, igéző ez az utolsó rend fátyol, mint egy utolsó káprázat, egy kaleidoszkóp minden nap picit átpergő képe –, hogy aztán megmutassa csupasz önmagát, a szerkezetet, a vázat. Azt a pontot, ahol mindenenk végződnek, ahol mindenenk kezdődnek. A tar, fekete termőföldet, ahová a magot vetjük, a csupasz ágakat, amelyekben már új lélegzetvételre készülődnek a rügyek.

Kamaszkoromban ilyenkor mindent megadtam azért, hogy egyedül lehessenek. Olvastam, teáztam, pirítós kenyeret ropogtattam, vagy csak ültem sokáig betakarózva, néztem ki az ablakon. Olyan is volt, hogy végig esős volt november, sőt, még december is. Az egymásba érkező, majd együtt tovább sikkoló esőcseppek játéka elbűvölt, gondolataim is hol lassan araszoltak, tapogatózva, akár a cseppek az

mi vagyunk, magunk akkor vagyunk, amikor a magunk vagyunk. Legbelül, lelkünk legeslegközepében mindenkiben ott van a picike fénymag, amiből minden emberi szépségünk születik, az a fény, amiből kinőnek a karácsonyi örömvirágok, a jóleső érzések, hogy tudunk ajándékozni, hogy még van, ahonnan ajándékozunk.

Ott vannak a magocskák bennünk, mint a talajban, a fában. És nem baj az, ha néha meglátjuk a szerkezetet, a vázat, ami mindezt tartja, rejti, védi. Ha csak a lombját hullató fára gondolunk, minden egyes falevelének megvan a maga helye, szerepe, értelme, a fa alatt táptalajává válnak a többi növénynek, vagy pont a fának magának, az ágakban kucorgó rügyeknek, a következő lombnak. Mert ami bent, az kint.

Százéves álmod aludt-e Csipkerózsika?

Jól emlékeztek Csipkerózsika történetére. Öregedő szülei epekedve várták gyermekük megszületését, majd héthatárra szóló ünnepségre hívták össze barátait, rokonaikat, a sok-sok királyt, herceget és grófot. Nagy hibát követtek el azonban, mert a környék tizenhárom javasasszonya közül egyet nem hívtak meg, aki haragjában bosszút forralt, és átkot mondott az újszülött lányra: tizenötéves korában orsóval szúrja meg az ujját, s vérével együtt az élet távozzék testéből. A jelenlévő javasasszonyoknak nem volt hatalmuk a kimondott átkot megsemmisíteni, csak enyhíteni tudtak rajta. Eszerint tizenötéves korában a királylánynak nem meghalnia kell, hanem csupán százéves álomba merülnie.

Miért is kell ilyen hosszú álomba zuhannia Csipkerózsikának? Miért kell újra felébrednie száz év múlva, mintha mi sem történt volna? Tulajdonképpen a legtöbb, általatok ismert mesében van egy visszatérő, nyugtalanító kérdés. Miért kell Hófehérkének távoznia a háztól, amikor nagylánnyá érik, miért nem élhet egy fedél alatt mostohaanyjával? Miért haragszik Hamupipókére is halálos haraggal a mostohaanyja is, a mostohatestvére is? Miért nem segítenek az édesapák üldözött lányuknak? Miért indítja útnak édesanyja Piroskát az erdőben élő, beteg nagymamához? S miért kell minden felcseperedő legénynek útnak indulnia a szülői házból, az idegenbe, egyedül, szerencsét próbálni? Valóban túrhetetlen a nyomor a szülői házban? A királyfi valóban nem találna magának feleséget sem az országban, sem a szomszéd király palotájában?

A kérdést a mesekutatás egyik irányzata válaszolta meg: a *pszichoanalitikus iskola*, amelyet az osztrák Sigismund Freud alapított, majd a 20. században a svájci Karl Gustav Jung (1875–1961) reformált meg. Freud azt feltételezte, hogy az ember nem tudatosan hajtja végre cselekedeteit, a benne felgyűlt tapasztalatok és sérelmek hatására. Jung pedig archetípusnak nevezte a velünk született mintákat, amelyeket életünk során követünk. Az ő nyomdokaiba léptek olyan meseértelmezők, mint Marie-Louise von Franz, Bruno Bettelheim. Mit mondanak a pszichoanalitikusok a meséről? Miért mondanak szerintük mesét a felnőt-

tek a gyermekeiknek? Miért kell mesét hallgatniuk a gyermekeknek?

A személyiségfejlődést követő, a gyermek- és serdülőkorú gyerekeket figyelő pszichológusok megfejtették a mesemondás célját és szerepét. Szerintük a család burokként veszi körül a gyermeket, megkíméli őt a világ zajától, az élet gondjaitól, megóvja a kellemetlen tapasztalatoktól. Ez a védetség azonban azt eredményezi, hogy évek múlva tapasztalatlanul, kiszolgáltatottan indul majd az élet útján. Hogy ez ne történjék meg, a felnőttek mesemondással felkészítik őt mindarra, ami várni fogja. A mese azt hangoztatja, hogy egyszer, előbb vagy utóbb, mindenkinek ki kell lépnie a családi ház biztonságából. Ezért kezdődik minden mese azzal, hogy a hős útnak indul, vagy úgy, hogy a nyomor, a hiány, a gonosz mostoha úzi el a háztól, vagy jószántából megy szerencsét próbálni, feleséget keresni, visszaszerezni az elrabolt értékeket (testvéreket, királylányt). Minden mesében a jó és a rossz erők mérkőznek meg egymással. A jót mindig a mese hőse képviseli, a rosszat pedig az égig érő fán lakó sárkány, a föld alatt élő bakarasnyi ember, a boszorkány, a gonosz mostoha. Azaz a világon elpusztíthatatlanul létezik a gonosz, vele örökös küzdelmet kell vívnia az embernek. A gonosz elpusztíthatatlan, ám legyőzhető, személy szerint mindenkinek meg kell vívnia vele a maga küzdelmét. Ebben a küzdelem az ember nincs magára hagyva. Az útnak induló mesehős barátokra, segítőtársakra tesz szert, a gonosszal folytatott harcát mindig megelőzi az összefogás. A megsebesült, megmentett hálás állatok felajánlják segítségüket (a hal megkeresi a tengerbe ejtett kulcsot, a galambok szétválogatják a lencsét és a hamut, a griff felhossa a föld alatti világból), a vasorrú bába varázstudásra tanítja meg a hőst, az útjába kerülő öreg, valamint a szél anyja útbaigazítja, a nagyevő, a fanyűvő elkísérik útján. És végül: a mese a kifogyhatatlan optimizmusra tanít. Az igazságszolgáltatás mesei alaptörvényét jól ismeritek: a jó mindig győz, elnyeri a maga jutalmát, a rossz pedig a maga büntetését.

A mese főszereplői a felnövő fiúk és lányok, akik kilépnek az életbe, próbára teszik erejüket, segítenek

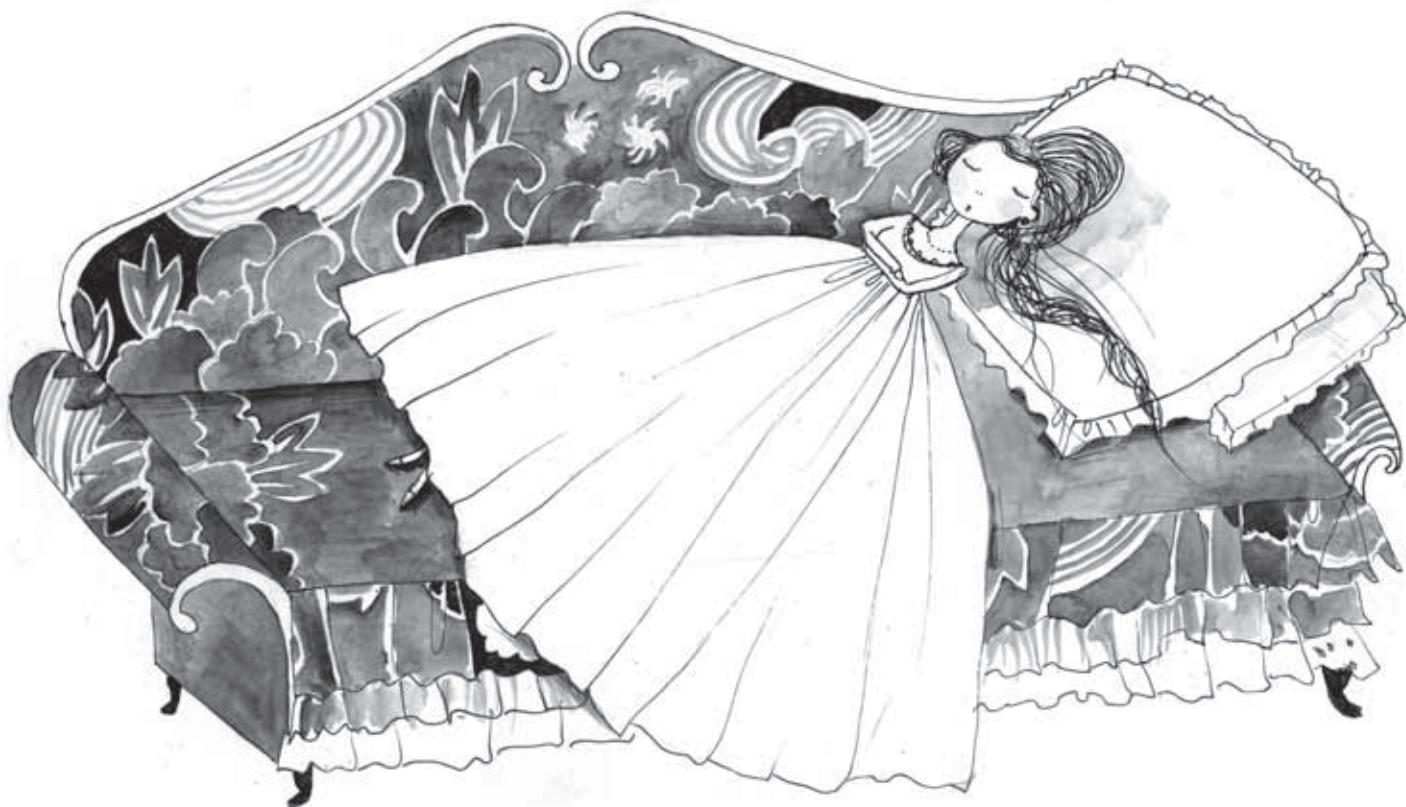

másokon és a elfogadják mások segítségét, tapasztalatot szereznek az életről, a világról, és révbe jutnak. Barátokra, tudásra, feleségre és férjre tesznek szert, családot alapítanak, átveszik a szülői örökséget, gondoskodnak megöregedett szüleikről.

Ha az említett Marie-Louise von Franz-cal olvasuk Csipkerózsika meséjét, akkor a százéves álomban töltött időben a felnőtté érés jelképes időszakát látjuk. Bettelheim Bruno Hófehérke történetét értelmezi ilyenképpen: Hófehérke eltávozik a szülői házból, a törpék segítségével újra és újra megküzd a fiatalságát és a szépségét irigylő gonosz mostohával, s amikor felkészült az életre, akkor ő is feléled a tetszalából.

Ezt az optimista tanítást a mese történetekbe formálva és szóban előadva közvetíti.

A mese a történeteket mesélő emberiség alkotása. S hogy lássátok, miben is rejlik a népmesék sajátos volta, gondoljatok az általatok ismert más történetcsoportokra. A mítosz a mesével szemben nem az önálló életet kezdő fiatalok, hanem a szülők, az emberiségről, a családról gondoskodó felnőttek tetteit mondja el. A mítoszban a gyermekek épp annyira mellékszereplők, mint a népmesében a felnőttek, az öregek. A ti korosztályotok talán a filmbe foglalt történeteket kedveli jobban. Ehhez annyit tehetünk hozzá: a film nem feltétlenül tartja be a népmese szabályát, gyakran a gonosz győzelmével döbbsenti meg a nézőket...

Keszeg Ágnes illusztrációja

A kommunizmus „mozgóképes” szolgái

Amint azt sorozatunk korábbi részeiben már elmondtuk, a kommunista pártok nemcsak terrorral, cenzúrával és erőszakkal tartották fenn hatalmukat. Az ún. békés eszközök (mozgósítás, negatív vagy pozitív propaganda és egyéb ösztönző módszerek) sem hiányoztak a kelléktárból. Ezek közé tartozott a mozi és a televízió is. A pártvezetők és az őket szolgáló propagandisták hamar rájöttek arra, hogy politikai üzeneteiket a tévéműsorok és a mozifilmek felhasználásával is eljuttathatják az emberekhez. Ráadásul nem is volt nehéz dolguk, hiszen az államosítás során az országos tévéadó és a filmgyártás is az ő kezükben volt. A kihívást csupán az jelentette, hogy milyen formában, mennyire nyíltan vagy burkoltan rejtsek el az ideológiát a műsorokban, filmekben. A híradókban, dokumentumfilmekben, filmes beszámolóknak nyilván jelen volt a propaganda. A pártvezetés azonban nem elégedett meg ennyivel, azt szerette volna, ha az emberek kikapcsolódás, például filmnézés közben is

– szinte észrevétlenül és akaratlanul – azonosulnak a párt nézőpontjával.

Romániában különös hangsúlyt fordítottak erre. A filmgyártás menete szigorúan ellenőrzött volt. A propagandisták kigondolták az alapötletet (témát, címet, forgatókönyvet), a filmgyártó vállalat a párt utasítására megadta az anyagi támogatást, a kijelölt rendező

a szintén kijelölt színészekkel leforgatta a filmet. A cenzúra még egyszer ellenőrizte, hogy egyetlen olyan jelenet, mondat se szerepeljen benne, ami „téves gondolatot” ébresztene a nézőkben. A román kommunista párt legkedveltebb műfaja a történelmi film volt. A román nép történelmének bemutatásával szerették volna igazolni a párt és a pártvezető, Nicolae Ceaușescu tevékenységének helyes voltát, és a dicsőnek tartott, hősies múlt felidézésével próbálták elterelni az emberek figyelmét a hétköznapi valóság nehézségeiről.

Tucatjával készültek a párt megrendelésére az ún. történelmi filmek. Ezek a filmek valós korszakokat, szereplőket és eseményeket dolgoztak fel, de a történelmi múltat, valóságot egyértelműen alárendelték a pártvezetés elvárásainak.

Az egyik legfoglalkoztatottabb színész-rendező a ma politikusként tevékenykedő Sergiu Nicolaescu volt. Így készülhetett film a dákokról (*Dacii*), amelynek nem a korabeli események tényszerű bemutatása volt a célja, hanem a román nép dáko-római származását hivatott az emberekbe sulykolni. Ceaușescu egyik kedvenc történelmi alakjáról, a moldovai vajda Ștefan cel Maréról is készült film (*Ștefan cel Mare*), szintén a valóság eltorzításával. A vajda törökellenes harcai és meg nem alkuvása a tudat alatt párhuzamot kívánt vonni a Ceaușescu által a szocialista táboron belül folytatott különutas politikával (azzal, hogy nem rendeli alá magát a Szovjetunióknak). A film csak a győztes csatákat mutatta be, a vesztes háborúkat nem. Eleve testvérországként kezelte a középkori Moldovát és

Sergiu Nicolaescu

Az 1966-ban készült *Dákok* című film plakátja

Mihai Viteazul (Sergiu Nicolaescu)

Florin Piersic

Havasalföldet, holott a valóságban a két román fejedelemség pont akkoriban harcban állt egymással. Kiemeltfilmnek számított a *Mihai Viteazul* (Vitéz Mihály), amely „a három román ország egyesítésére” fektette a hangsúlyt. A kiemelt történelmi hősöknek, mint említettük, az volt a szerepük, hogy a lakosságba sulykolják az ország dicső múltját, és megteremtsek a folytonosságot a dicső történelmi múlt és az aktuális vezető között. A főhős, és maga a film, gyakorta többet elárult az aktuális politikai helyzetről, mint magáról a bemutatott múltbeli eseményről. A kiszemelt hős csak pozitív megvilágításban jelenhetett meg a vásznon, mindig legyőzte

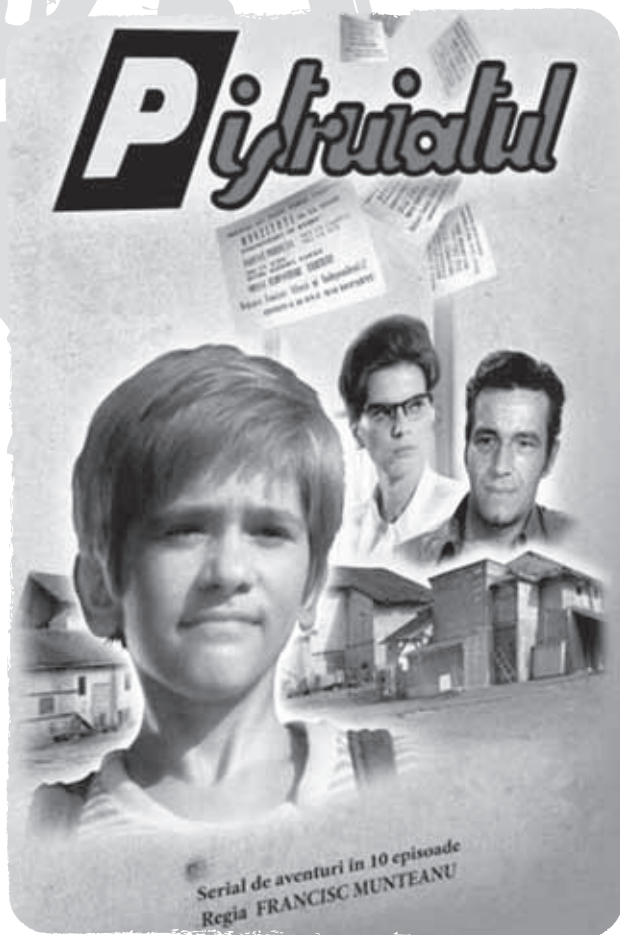
ellenfeleit, akik jelentősen eltörpültek mellette.

A román pártvezetés az amerikai, szórakoztató westernfilmek ellensúlyozását sem tévesztette szem elől. E célból kosztümös kalandfilmek készültek, amelyek azonban szintén magukban hordozták a párt történelemszemléletét, a „jók” és a „rosszak” politikai, történelmi helyzetben voltak megjelenítve. Ebben a műfajban az egyik legfoglalkoztatottabb színész a ma is aktív Florin Piersic volt.

A műfaj „áldásából” a gyermekek, fiatalok sem maradhattak ki. Számukra ún. ifjúsági filmek készültek. Ezekben a főhősök általában gyermekek voltak, de a cselekmény, amelyben részt vettek, mély propagandaüzenetet hordozott. Pusztán a szórakoztatás igényével tehát még gyermekfilmek se nagyon készülhettek. A korszak legismertebb és legnépszerűbb ifjúsági filmje, a *Pistruiatul* (A szeplős) egy 13-14 éves kislány kalandjait mutatja be. A lényeg azonban nem a gyermek hétköznapjain, fiús csínytevésein, iskolai

életén van, hanem azokon az izgalmas történéseken, amelyek során a főhős megismeri a kommunista mozgalmat, és segít az akkor még üldözött kommunistákon. Ezekben a filmekben esetenként erdélyi magyar színészek is helyet kaptak. A *Pistruiatul*-ban szerepelt például a marosvásárhelyi Kovács György és a később Budapestre telepedő Nagy Réka. A filmet Nagyváradon forgatták, és a kislányt mindig kíségető németjuhász kutya, Calu a rettegett román titkosrendőrség, a Szekuritáte kolozsvári részlegének a tulajdona volt. A helyzet pikantériája, hogy, mivel egy magyar szekus képezte ki, a forgatáson a kutya csak a magyar nyelven kiadott utasításokat hajtotta végre...

Ezeket a filmeket vagy filmrészleteket nem a valóság tartalmukért vagy művészi teljesítményükért érdemes megnézni, esetleg újraneézni, hanem sokkal inkább azért, hogy lássuk, milyen érdekek és szempontok alapján közelítették meg a múltat, hogyan használták fel azt az aktuális politikai, ideológiai üzenetek tolmácsolására.

A szeplős című tízrészes sorozat 1973-ban készült

Transzilvánia Szálló avagy Dexterből Drakula

Abraham „Bram” Stoker (1847–1912) író, a világ legismertebb horrorjának, a *Drakula gróf válogatott rémtetteinek* (1897) a szerzője.

Idén november 8-án volt Bram Stoker születésének 165. évfordulója. Továbbá május 26-án volt az író *Dracula* című regénye kiadásának 115. évfordulója. Nem mintha máskor nem születnének a nagymúltú vérszopóról szóló vagy hozzá kapcsolódó alkotások, de a kettős évforduló alkalmából szinte futószalagon érkeztek az idevágó témájú, mindenféle műfajú munkák. Természetesen a film sem maradhatott ki a sorból, hiszen talán éppen a hetedik művészetnek köszönhető, hogy Stoker regénye ekkora elismertségre tett szert, F. W. Murnau 1922-es *Nosferatuja* és Tod Browning 1931-es *Drakulája* következtében.

Kezdjük a horror, giallo és egyéb keverék műfajú hideglelés filmek nagy öregje, Dario Argento *Dracula 3D* című filmjével, annál is inkább, mert már el is készült, és látható valahol, ha nem máshol, a világhálón. Aztán ott van David Slater *The Last Voyage of Demeter* című filmje, amely ugyan nincs kész, de ha tetszik, sokat ígér. A film a Stoker-regény egyik fejezetén alapszik, és amennyiben a

korábbi eredmények némi garanciát nyújthatnak, megbízhatunk a rendezőben, hiszen Slater jegyezte a műfajt bizonyos szempontból megújító *30 Days of Night* című opuszt. Igaz, ő a felelős a bűnrössz *Twilight: Eclipse* című Alkonyat-epizódért is. No de várjuk ki a végét. Aztán következik Alex Proyas, az *Én, a robot* rendezője, aki a Drakula-történet gyökeresen új változatát ígéri *Dracula Year Zero* című filmtervében. Azért terv csupán, mert a pletykák ellenére a forgatás még nem kezdődött el.

De amíg fény derül a fenti sötét titkokra, nézzünk egy olyan Drakula-adaptációt, amely már megvan, és ami talán még fontosabb, a hazai mozikban is látható. Genndy Tartakovsky nevével leginkább a Cartoon Network, a Boomerang és egyéb, elvileg gyermekeknek szóló tévécsatornák nézőiként találkozhattunk. (Bevallom, hosszú ideig lelkesen követtem magam is a direktor munkásságát, egész pontosan addig, amíg egyszer gyermekeimmel együtt ül-

Transzilvánia Szálló – Ahol a szörnyek lazulnak (Hotel Transylvania)

Színes amerikai animációs film, 91 perc, 2012 (12)

Rendező: Genndy Tartakovsky, forgatókönyvíró: Dan Hageman, Kevin Hageman, David I. Stern

Szereplők: Adam Sandler (Drakula hangja), Selena Gomez (Mavis hangja), Steve Buscemi (Wayne hangja), Kevin James (Frank / Frankenstein hangja), David Spade (Griffin – a láthatatlan ember hangja)

tem le a képernyő elé. Akkor ugyanis rájöttem, hogy amin én felhőtlenül nevetgélek, a gyermekek számára nem „buli”. Magyarán: nem igazán gyerekműfaj ez, néha nem is értem, mit keresnek ezek az animációk egy gyerekcsatornán.) Sorolom: *Dexter laboratóriuma*, *Pindúr pandúrok* (The Powerpuff Girls), *Szamorúj Jack*, *Star Wars: A klónok háborúja*, újabban pedig a *Sym-Bionic Titan*. Az orosz származású Tartakovsky az utóbbi két évtized egyik legkreatívabb amerikai animációs alkotójaként írta be nevét a filmtörténet nagykönyvébe. Ennek alapján a hollywoodi pénzemberek elérkezettnek látták az időt, hogy a rajzfilmes ember lehetőséget kapjon egy nagyjátékfilm elkészítésére. Az eredmény: a *Hotel Transylvania – Ahol a szörnyek lazulnak* című munka, amely természetesen vámpírokról szól.

Maga a történet eléggé lapos: a bájos és egyáltalán nem gyilkos szörnyek elmenekülnek a rettenetes, gonosz emberek elől. (Egyébként az alapsztorit a *Szörny Rt.*-ben is láthattuk, csak jobban kidolgozva.) És hát hová menekülhetnének, ha nem Drakula gróf minden szörnyigényt luxusszinten kielégítő kastélyszállójába? Amely ráadásul száz százaléig emberbiztos. Persze kiderül, hogy mégsem, ugyanis egy hátizsákos kamasz csak betéved, éppen akkor, amikor Drakula gróf lánya, a bájos Mavis 118. születésnapját ünnepli. (Vámpírszámítások szerint az embereknél ez a 18 évnek felel meg.) És kezdetét veszi a bájosan örült akciólavina, amelynek végeredményeképpen a fiatalember és a vámpírlány természetesen egymáséi lesznek, a szörnyek meggyőződnek afelől, hogy az emberek nem is olyan gonoszak, a lányát túlzottan féltő

apa pedig ráébred, hogy a csemete kezét bizony el kell engedni, hiszen nem icuri-picuri vérszopócska immár.

Sokan fanyalognak e film láttán. Őszintén, a dramaturgiát helyenként teljes mértékben nélkülöző történet nekem se kedvencem. Viszont öröm nézni, ahogy a tízperces tévés animációs epizódok ketrecéből hirtelen kiszabaduló rendező hogyan tombol 91 percen keresztül. Egyesek számára talán túl gyors is a film ritmusa. A végét leszámítva (ahol egy kicsit le is ül a történet) nincs egyetlen nyugodt pillanat sem. Ennek kapcsán ezembe jut például a burleszk, ahol az alkotók szintén a folyamatos pörgést célozzák meg, és ennek érdekében nem törekednek a feszes dramaturgiai szálak kidolgozására. Elég nekik egy földön heverő tárgy, egy sarkon beforduló ember, hogy eltérjenek a történet fősodrától, és új úton elindulva nevetessék meg a hálás nézőt. Ebből a szempontból a filmnek talán éppen az a baja, hogy túlzottan ragaszkodik a sablonos sztori drámai ívéhez. Persze, meg kell felelni a stúdió elvárásainak. Ez az oka annak is, hogy a filmben nyoma sincs a Tartakovsky stílusára oly jellemző éles, fekete kontúros, gömbölyű vagy éppen túl szögletes alakoknak. A másik Tartakovsky-kéjegy (legalábbis ami az animációt illeti), a popkultúra különböző elemeinek következetes beépítése megmaradt a filmben, de sajnos, csak azért, mert ez a módszer ma már általános divat. Mindent összevetve, nem olyan rossz film ez a *Transzilvánia Szálló*. És Drakula grófék igazán szerethető lelkek. Egyáltalán nem tűnnek kárhózzottaknak. De hát a rajzfilm világában még ez is elképzelhető.

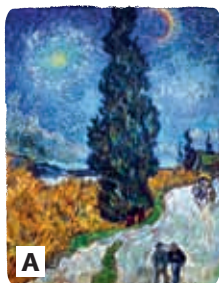
Olvasd el a Barangolót, válaszd ki a lenti kérdésekre, majd töltsd ki a 34. oldalon található szelvényt, és küldd el szerkesztőségünk címére.

A háromfordulós Cimborá Kalácsa Pályázat nyertesei együtt táborozhatnak a **nyári CIMBORA táborban**.

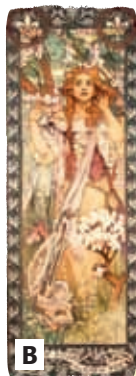
Pályázat

1. Társítsd az alábbi festményeket a felsorolt művészeti stílusokkal: (a pályázati kérdések megfejtéséhez szükséges tudnivalókat a Barangoló oldalain találod meg)

1. realizmus
2. impresszionizmus
3. posztimpresszionizmus
4. szecesszió

Vincent van Gogh:
Provance-i táj
ciprusokkal (1890)

Alfons Mucha:
Jeanne d'Arc
(1909)

Camille Corot: Gabonaszitalók (1855)

Auguste Renoir: Csónakázók
a Szajján (1878)

2. Ki volt a magyar tájképfestészet megújítója, a barbizoni művésztelen egyetlen magyar alapító tagja?

- A. Bihari Sándor
- B. Paál László
- C. Szinyei Merse Pál

Reggel
az erdőben
(1875)

3. Ki volt a romantikus realizmus magyar mestere, akinek egyik legismertebb képe a barbizoni erdőben festett, a munka közben rövid időre megpihenő fiatal nőt ábrázoló Rőzsehordó?

- A. Gulácsy Lajos
- B. Körösfői-Kriesch Aladár
- C. Munkácsy Mihály

Rőzsehordó
(1873)

4. A szélviharokkal dacoló 6000 éves libanoni cédrus az erő, a bátorság, a megújuló élet szimbóluma. Ki volt a magányos művész, akinek a cédrus akár jelképes önarcképe is lehetne?

- A. Csontváry Kosztká Tivadar
- B. Hollósy Simon
- C. Nagy Sándor

A geszti kastély (1912)

6. Ki volt az a magyar realista-impresszionista művész, aki képek sorát festette leányáról, Züzüről?

- A. Csók István
- B. Gulácsy Lajos
- C. Koszta József

Züzü a kakassal (1912)

Magányos cédrus Libanonban (1907)

A dolgok mágikus menete

A szín-téren: PETER FISCHLI (1952–)
& DAVIS WEISS
(1946–2012), Zürich, Svájc

„Az egyensúly az összeomlás előtti pillanatában a legszebb.”

Amikor 1999-ben Budapesten, a Ludwig Múzeumban a *CH - Mai svájci művészet* című kiállítást láttam, talán akkor találkoztam először munkásságukkal. Több mint harminc évig dolgoztak együtt, azóta Weiss elhunyt, és nem tudom, alkotótársa miként látja a jövőt... A Mélycsarnokbeli kiállításuknak (2012. szeptember 27. - november 11.; kurátor: Angel Judit) újabb munkákat kellett volna bemutatnia, de közbejött a tragédia, így régebbi, ismert anyagot láthattunk.

A világhírű páros installációkat, filmet, fotót és különböző objekteteket gyártott. Legismertebb munkájuk az 1987-es *The ways things go* (A dolgok menete) című dominóeffektusos videó, amelyben hétköznapi tárgyakat látunk úgy egy fizikai-kémiai láncreakcióban, hogy közben más kontextusba kerülnek, és elveszítik eredeti funkciójukat, játékosabban súlyosabbra véve a témát. *Rube Goldberg machine* szimuláció ez, arról a fickóról elnevezve, aki talán először tervezett ilyen láncreakciós munkákat, megihletvén svájci alkotóinkat. Ma már eléggé elterjedt dolog ez, biztosan találkozhatok már valahol hasonló megoldásokkal. Erről a munkáról az ok-okozat, a gravitáció, a káosz és a rend, az egyszeri és a megismételhetetlen témái jutnak eszembe. Gumike-rekek, lötytyök, tárolók, léggömbök, gyertyák találkoznak és lendítik egymást mozgásba, előre. Van benne valami mágia, óriási feszültség, esendőség és szépség is, hisz egyszerűen hihetetlen, amit ezek a tárgyak produkálnak.

Van egy *making of*-ja is ennek a filmnek. Azt mondják ők, hogy a készítés kitartó türelmet igényelt, és egyáltalán nem volt olyan szórakoztató, komikus, mint maga a végtermék.

Érdekes és izgalmas lehetett a kiállítást kísérő fizikaóra a Műcsarnokban. Olvasom, hogy a múzeum-pedagógiai programban részt vevő diákok mozgó installációkat hozhattak létre szilárd és folyékony, esetleg légnemű halmazállapotú anyagokból a film mellé. De térbeli képregényt is készíthettek, történeteket találhattak ki a fotósorozathoz.

Ezt megelőzően készült a filmhez vezető *Equilibres* (*Egyensúly - Egy csendes délután*) című, artistamutatóványokat idéző fotósorozat 1984–85-ben. Ezekon a színes és fekete-fehér felvételeken háztartásbeli, konyhai tárgyakat láthatunk, amint

egyensúlyoznak. Művészeink egyszer ültek egy vendéglőben, és játszani kezdtek az asztalon lévő tárgyakkal, hogy agyonüssék az időt. Innen származott az ötlet,

hogy ez egy sorozat is lehetne, de ez, gondolom, kódolható a néző számára. E tárgyegyüttesek műlandósága, átmeneti állapota csodás és játékos, törékeny, abszurd pillanatokat merevít ki az örökkévalóságnak. Egyetlen bizonyíték tárgyi létükre ez a sorozat, amelyben életnagyságban szerepelnek. Mindegyiküket poétikus, ironikus cím kíséri.

A nagyobb gyűjteményekben helyet kap egy-egy munkájuk, sok rangos helyen kiállították őket, mint például a zürichi Kunsthaus, a londoni Tate Modern, a kölni Ludwig Múzeum, a párizsi Pompidou – csak hogy néhányat említsek. A Velencei Biennálén kétszer is szerepeltek, 2003-ban Aranyoroszlán-díjat nyertek, a Documentán, Kasselben, 1987-ben és 1997-ben voltak jelen.

A fény 19. századi festői

Az impresszionizmus névadó képe Claude Monet 1874-ben kiállított festménye: *A felkelő nap impressziója*

Camille Pissarro élénk színekkel festett, ragyogó fényekkel teli képek egész sorát festette saját kertjéről (*Pontoise-i kert*, 1877)

Georges Seurat pointillista korszakának főműve az apró, pontszerű ecsetvonásokkal megrajzolt *Vasárnap délután a Grande Jatte szigetén* (1884–1886)

Paul Gauguin híres posztimpresszionista festménye az élénk színekkel, erőteljes körvonalakkal festett *Sárga Krisztus* (1889)

Vincent van Gogh drámai hatású, belső feszültséget tükröző festményeinek egyike *Az auvers-i katedrális* (1890)

A magyar festők közül Szinyei Merse Pál stílusa állt legközelebb a francia impresszionistákéhoz (*Majális*, 1873)

Valóság és álmovilág a modern festészetben

A falusi élet szeretettel ábrázolt, bensőséges, szép pillanatai Millet *Az első lépések* című festményén (1858–1859)

Daumier megértéssel, szeretettel, de szépítés nélkül ábrázolta az elesetteket, a nehéz munkát végzőket (*Harmadosztály*, 1862–1864)

A *Charivari* (Macskajaj) című élclapban Daumier fürdőzőkről készített karikatúráinak egész sora jelent meg (*Úszólecke*, 1839)

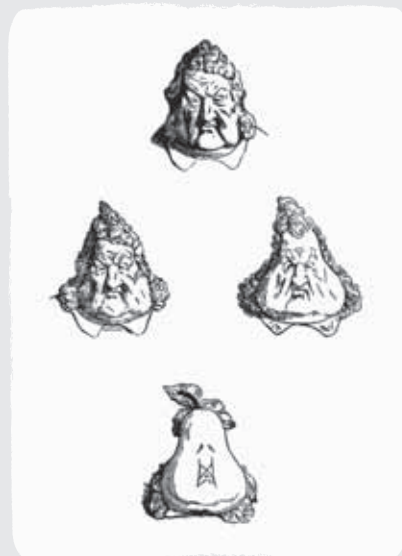
A valóság festői (realizmus)

1833-ban a párizsi bíróság börtönbüntetésre ítélte a *Caricature* (ejtsd: karikatür) című élclap rajzolóját, az uralkodót ábrázoló gúnyrajzáért. A művész, *Honoré Daumier* (domje) visszaeső bűnösnek bizonyult: továbbra is ostromozta karikatúráival az emberi gyarlóságot, önteltséget, ostobaságot...

Daumier és kortársai – a *Gustave Courbet* (kurbe) által realizmusnak nevezett irányzat követői – a mindennapok valósága felé fordultak. A nagy elődökkel ellentétben már nem bibliai, mitológiai történeteket, hősöket örökítettek

meg, hanem az egyszerű emberek életének művészi ábrázolására törekedtek. A realista festészet nagyjainak – *Camille Corot* (koro), *Jean-François Millet* (mile), *Wilhelm Leibl* stb. – vásznain a falvak és városok népének mindennapi munkája, családi élete, ünnepei jelentek meg.

Szakítottak a romantikus festésmóddal a 19. század híres tájfestői, az ún. barbizoni iskola művészei, köztük *Théodore Rousseau* (ruszo) és *Paál László* is. Gyönyörű tájképeiket nem műtermeikben, hanem a természetben festették, legtöbbit a Barbizon közelében levő fontaineblau-i (fontenblo) erdőben.

Honoré Daumier a körtévé átlényegülő Lajos Fülöp királyt ábrázoló gúnyrajza miatt került első ízben fogházba (1833)

Jean-François Millet a mezei munkát végzőket festette meg mély átérzéssel (*Kalászszedők*, 1857)

Gustave Courbet, a modern realista festészet megteremtője, szinte fényképszerű pontossággal ábrázolta megerőltető munkát végző alakjait (*Kőtörők*, 1849)

Camille Corot a tanyavilág valóságát örökítette meg: a vesszóból font kerítést, a javításra váró kunyhót, a magányt (*Nádfódeles kunyhó Pikardiában*)

A realista tájbrázolás egyik legnagyobb hatású mestere Théodore Rousseau francia festő volt (Cseresznyefa, 1862)

Újságot böngésző parasztlak Wilhelm Leibl, a német realizmus kiemelkedő képviselőjének festményén (Falusi politikusok, 1877)

A magyar Corot-ként is emlegetett Mészöly Géza a tanyavilágot, a paraszti életet örökítette meg festményein (Major, 1879)

Munkácsy Mihály első realista stílusú képét a kora hajnalban felébresztett, álmosan nyújtózkodó, nagyot ásító inasgyerekről festette (Ásító inas, tanulmány, 1868–1869)

Természethűségre és a valóság pontos ábrázolására törekedtek az 1869-ben létrejött nagybányai művésztelep festői: Ferenczy Károly, Csók István, Hollósy Simon és társaik is. Munkácsy Mihályt megrendítő témái (Siralomház, Csavargók, Zálogház...) avatták a romantikus realista művészet elismert mesterévé.

Visszatérés a múltba (preraffaeliták és szimbolisták)

1848-ban az angol művészek egy csoportja megalapította a Preraffaelita Testvériség Társaságát. A preraffaeliták – köztük Gabriel Dante Rossetti (rossetti) és Edward

Burne-Jones (börn-dzsonz) – a Raffaelo előtti középkori művészetet tekintették példaképüknek, és viszsztatértek az emberiség ősi – mitológiai és bibliai – jelképeinek, történeteinek ábrázolásához.

Elutasították a mindennapi élet eseményeinek megörökítését a 19. század második felében született szimbolista irányzat követői is. Festményeiken fantasztikus lényeket, érzéseket (szorongás, pesszimizmus, szerelem, vágy), rejtett összefüggéseket (jó-rossz, élet-halál) ábrázoltak.

Odilon Redon (rödo), Gustave Moreau (moro) és Edward Munch (munk) mellett közük sorolható egy-egy korszakában Csontváry Kosztka Tivadar és Gulácsy Lajos is.

Ferenczy Károly festményén a Dunába kavicsokat hajgáló fiúk alakja egyhangú, borongós háttér elé rajzolódik (Kódobálók, 1890)

A leghíresebb magyar életképfestőként számon tartott Bihari Sándor élethűen és humorral ábrázolta a hegedűt összetörő legényt bepanaszoló cigányokat (Bíró előtt, vázlat, 1886)

Báró Mednyánszky László külteleki csavargókról festett képei a szenvedés, a nyomor megrendítő világát tárják elénk (Úló csavargó, 1900 körül)

Edward Burne-Jones festményén a maga faragta márványszoborba beleszerető Pügmalión imáját meghallgató istennő a szobrot életre kelti (*Aphrodité és Galathea*, 1875–1878)

Az eszményített szerelem szépségét ábrázoló Gulácsy Lajos művészete a preraffaelitákéval rokon (*Paolo és Francesca*, 1903)

„A természetén át egy nagy kiáltást éreztem” – vallotta Edward Munch norvég szimbolista festő leghíresebb képeinek megalkotásakor (*A sikoly, vázlat*, 1893)

A „leghetlenebb mázelmányok” (Impresszionizmus)

1876-ban botrányosra sikeredett egy párizsi kiállítás megnyitója. A füttyülő közönség és a műkritikusok egyaránt nevelésnek tartották az elmosódott körvonalakkal, „természetellenes” színekkel festett „mázelmányokat”, amelyek „hadat üzentek a szépségnek”.

A skandallum okozói a modern festészet legnagyobbjai, a francia impresszionisták voltak: *Pierre-Auguste Renoir* (rönoár), *Camille Pissarro* (pizaro), *Edgar Degas* (dögá) és *Claude Monet* (mone). A valóságot úgy ábrázolták, ahogy egy adott pillanatban látták: műveiken a pillanatnyi élményt, a fény játékát, az első benyomást (impressziót) rögzítették élénk,

ragyogó színekkel. Az irányzat névadó képe Monet *A felkelő nap impressziója* című festménye lett.

Az újítás mesterei (posztimpresszionizmus)

Néhány, a műkritikusok által posztimpresszionistának nevezett művész már az 1880-as években új eljárásokat keresett.

A kevert színeket nem a palettán, hanem – sűrűsödő, illetve ritkuló színpöttyökből, pontokból (franciául: point) – a vásznon előállító *Georges Seurat* (szörá) a pointillizmus úttörője lett. *Paul Cézanne* (szezán) élénk színekkel festett alapformákból (gömb, henger) alkotta kompozícióit.

Gustave Moreau előző századok Krisztus-ábrázolásaira emlékeztető Prométheusza – feje fölött a lángnyelvvél – egyszerre jelképezi a hősiességet és a rabságot, a halhatatlanságot és a halandóságot (*Prométheusz*, 1868)

Odilon Redon francia festő képein a valóság sajátos módon keveredik a képzelet fantasztikus lényeivel (*A mocsár emberarcú virága*, 1880-as évek)

Edgar Degas *Balettpróba a színpadon* című képén a sűrű különböző árnyalataival örökítette meg a táncoló, illetve fáradtan megpihenő balerinák mozdulatait (1874)

Csók István derút, életörömet sugárzó, realista-impresszionista stílusú képek egész sorát festette leányáról (*Züü olvas*, 1915 körül)

Vincent van Gogh örvénylő égboltjának csillagai szinte remegni látszanak (*Csillagos ég, tanulmány, 1889*)

Pablo Picasso szerint Cézanne-nal kezdődött az „ehetetlen almák korszaka” a festészetben (*Az almás kosár, 1895 körül; Csendélet almákkal, 1890-1892*)

Henri de Toulouse-Lautrec a mozgásábrázolás mestere és a plakátművészet megújítója volt (*Jean Avril, 1893*)

Alfons Mucha cseh illusztrátort a kor legismertebb színésznőjét, Sarah Bernhardtot ábrázoló plakátja tette világhírűvé 1894 karácsonyán (*Gismonda*)

Paul Gauguin (gogen) erőteljes, kígyózó vonalakkal keretezte élénk színekkel festett alakjait. Vincent van Gogh (fan hoh) mozgalmassá, apró ecsetvonásokkal festett, drámai hatású képei nemcsak a látványt tükrözték, hanem mély érzelmeket is. Henri de Toulouse-Lautrec (tuluz-lotrec) az éjszakai mulatók világának hagulatát ragadta meg festményein és művészi plakátjain.

Az irányzat legjelentősebb magyar képviselője, Rippl-Rónai József bekeretezett színes foltokból alkotott, általa „kukoricásnak” nevezett képeket festett.

A századforduló virágos stílusa (szecesszió)

1897-ben közel félszáz bécsi művész új irányzatot teremtett,

amely a kivonulást, elszakadást jelentő szecesszió nevet kapta. A hagyományokkal szakító, art nouveau (nuvo)-nak (‘új művészetnek’) is nevezett stílus követői – Gustav Klimt, Alfons Mucha (muha) stb. – kerültek az egyenes vonalakat. Alakjaik légiesek, képeiken stilizált növényi motívumok, virágok, kígyózó indák sokasága tűnik fel.

Az irányzat hatott Csontváry és Rippl-Rónai művészetére is. Jelentős magyar képviselői voltak még a gödöllői művésztelep alapítói: a marosvásárhelyi Kultúrpalota falképeit megfestő Körösfői-Kriesch Aladár és a palota üveglablakait megtervező Nagy Sándor.

Rippl-Rónai József korai, szecessziós stílusú festménye a több változatban megfestett Olvasó nő (1895)

Gustav Klimt osztrák művész festményeit kanyargó indamotívumok és apró mozaikszerű minták sokasága teszi mesészerűvé (*Életfa, 1909*)

A jellegzetes magyar szecessziós stílust a népművészet motívumai is gazdagították (Kós Károly ballada-illusztrációja: *Atila királról ének, 1909*)

Cimbi naplója

Sziasztok!

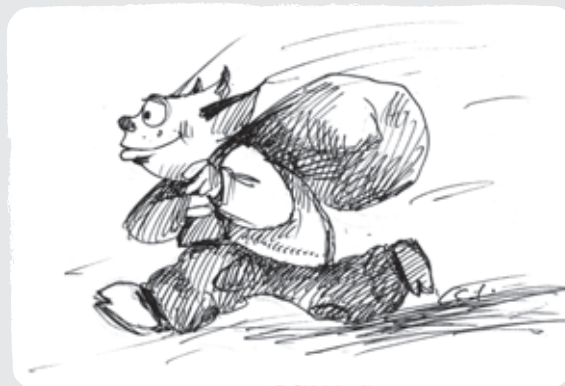
Megigértem a multkori levelemben hogy fojtatom még, hogy melyik az az órák amelyik feleleges. Már a tanárokkal és a igazgatóval is beszélünk, hogy tegyenek rendes órákat. Megigérték met beláták, igazunk van. Éjjen a diáktanács!

Szóval például ott van a matek. Heti 5 órában. Miért? Számológép nincs a telefonba? Legalább tizezerig mindenki tud számolni, annál több pénzünk sose lesz. Ami pedig x , y vagy z , vagy $a = 2b + 3c$, az mán magyar nyelv. Asztot magyarul kéne tanulni. Persze, ha nem lenne a magyar is feleleges. Met olvasni és írni mindenki tud. (Igen biza, én is!) Asztán ha valaki akar verset olvasni, otthon is olvashat, sha nem akar, nem olvas. Még hogy kötelező a háziolvasmány. Bezeg a háziolvasmány az nem kötelező? A földrajz is feleleges. A tanárnő ideges let hogy még egy térképet se tudunk kiolvasni. Montuk neki, bocs, de a dzsipszti miatt találták fel?! Asztán hogy földrendés van-e vagy nincs, asztot mindenki érzi, ahhoz nem kell földrajztudás. Ha hívod a liftet sjön az emelet, akkor földrendés van. Ijen egyszerű. Sa dombot ismerjük, a tavat is, s hogy fensík vagy lensík valami, az ugyis a hótól sa cipőtől függ. A törci az asztán biztos hogy feleleges, met egyrészt még a máji embereket se ismerjük mind, még a falunkba vagy városunkba se, tehát feleleges más országokból megtudni, hogy ki mikor élt. S hogy kivel verekedet. Met a történelem asz verekedés, háboru. Nekünk nem szabad az iskolába verekedni, de asztot megtanicsák, hogy mások hogy ölték s törték kerékbe az elenségeket. Asztán a fizika. Asztot kell tuggyuk hogy áram van a vilanykörtebe. Hát még szép, hogy nem szöllőcukor vagy körtenyű. Shogy a hütömágnés az mágnés. A vak is lássa hogy megtapad a hütön, mégis tanicsák. Asztán a biosz. Ismerek vagy 100 növényt s még több állatot, de azt is kéne tuggyam hogy van ojan növény hogy békabuzogány vagy gólyaor, és olyan állat, hogy apácalepke vagy füles vöcsök. Sót, papucsálatka! Minek kell? Az informatikát már le se írom, hogy mijen feleleges. A tanárnak még régi telefonnya van, ojan tekerőstárca van rajta, persze internet nincs, s mondja nekünk, hogy hogy kel regisztrálni a fészbukkon. Hát anyyi biztos, hogy a mi tanáraink tényleg nem tuggyák tartani a lépést a korrall. Vénülnek s butulnak. S ráncosodnak. Egyedül anyuci nem öregedik. Ő most is pont úgy úszik, mind 14 éves korába. Uszógumival a gyermekmedencében.

Hamarosan it a Zangyal, kérjétek tőle, hogy legyen keveseb feleleges óra, s keveseb könyv, hogy ne görbűjjon meg a hátatok a 10 kilos táskától.

Éjjen a csengő! Éjjen a hoszú szünet!

Ki a kicsit nem becsüli...

Csillag István rajzai

Toll, tinta, papíros

Amikor sok évvel ezelőtt írni tanultam, még a legmerészebb álmaimban sem gondoltam volna, hogy egyszer majd egy számítógép előtt ülve írom ezt a szöveget. Igazság szerint még az írógép is kiváltságnak tűnt akkoriban, a szövegszerkesztő programok létéről sem volt fogalmam. Írni úgy tanultam, ahogyan előtte évtizedeken keresztül minden iskolás nemzedék: töltőtollal és papírral, vagyis füzettel. A töltőtollba külön kellett tintát tenni, és persze mindenféle pacákat hagyott, amit itatóspapírral lehetett jól-rosszul felitatni.

Ez néha nagyon bonyolultnak tűnt, ezért felüdülés volt, amikor végre engedélyt kaptunk, hogy golyóstollat használjunk, és csak később tanultam meg, hogy még a pacás töltőtollal is mennyivel könnyebben lehetett írni, mint elődeivel. Hiszen az ember régóta megtanulta lejegyezni gondolatait, az írás és annak módja viszont rengeteget változott az évezredek során.

Sok oka lehet annak, hogy valaki ír. Egy név megörökítésétől egy kőszá gondolat rögzítésén, egy szerződés feltételeinek emlékezetbe idézésén, a törvények közzétételén át egy vallás tanításainak hirdetéséig bármire szolgálhat az írott szöveg. És ahogy az emberi közösségeknek egyre inkább szükségük volt az írásra, az írott dokumentumokra, ahogy nőtt az írni-

olvasni tanulók, tudók száma, úgy kellett egyre újabb és újabb írószereket kitalálni.

A sumér vagy asszír agyagtáblák nem voltak túl könnyen mozdíthatóak, elkészítésük időbe került, és főleg sajátos tudást igényelt. Az egyiptomiak papirusza egy nádfajtából készült, könnyű volt, de sérülékeny, és csak annyit lehetett belőle előállítani, amennyi nádat learathattak. Az állatbőrből készült pergamen könnyebben előállítható, de elkészítése időigényes, és vastagsága, merev anyaga miatt kevésbé használható. Ahhoz, hogy kellően vékonyra készítsék ki, idő és ismét csak egyedi tudás kellett. A koromból vagy természetes festékanyagból készült tinta és a toll könnyebbé tette az írást, mint a vésés esetében volt, de a tintatartó azért még mindig nem tartozott a könnyen hordozható tárgyak közé. És nem is volt mindenki számára elérhető, nem véletlen, hogy az iskolákban tanulók sokáig náddal véstek palatáblára.

A betűvetést amúgy is sokáig kellett tanulni. Hol az írásra szolgáló jelek nagy száma miatt, hol azért, mert a jelek megformálásának külön művészete volt. A ma használt ábécére épülő európai írásnak évszázadokon át tartó, egymást váltó sajátos stílusai alakultak ki, az írások nagy gondossággal formálták meg betűiket, a sorkezdő iniciálékát épp úgy, mint a többit. Persze, ahogy az írás elterjedt, úgy a betűvetés művészi jellege is lassan megszűnt. Ki gyorsan, ki lassan, ki szépen formálva, ki macskakaparással vetette papírra, amit kellett.

Az igazi nagy változáshoz azonban éppen ez utóbbira, egy új anyagra volt szükség. A nehezen beszerezhető és kezelhető pergamen és papirusz helyett egy könnyen előállítható, vékony és hajlékony anyagra, amin a tinta is megmarad. A kínaiak jóval európai elterjedése előtt ismerték, a tudás terjedését mégis Európában forradalmasította – a könyvnyomtatással együtt. A kezdetben rongyból, merítéssel előállított papír diadalát az tette véglegessé, hogy megkezdődött az igazi tömegtermelés fából kinyert cellulózból. A hatalmas erdőségekre építve immár közönséges, mindennapi árucikké lett. Olyannyira, hogy lassan el sem lehet képzelni az életet nélküle. Igaz, írni egyre kevesebbet írunk papírra, és a kissé nehezen kezelhető töltőtollat felváltó, a magyar Bíró József megalkotta golyóstollat is lassan felcseréljük a számítógép billentyűzetére.

Egy i.e. 7. századból származó megállapodásról mesélnek az asszír ékírásos agyagtáblák, amelyeket Törökország délkeleti részén fedeztek fel (forrás: mult-kor.hu)

Skócia földjén

A vár bejárata

Az erdélyi látnivalók, túrák után egy „picit” távolabbra tekintünk, Skóciába. A csodálatos országról nem egyszerű egy rövid beszámolóban írni, de azért megpróbálom, hátha kedvet kaptok, ha nem is a meglátogatásához, de legalább az alaposabb megismeréséhez. Merthogy Skóciáról illik tudni pár dolgot. Például azt, hogy nem egyenlő Angliával, hanem Nagy-Britannia országrésze (1707-ben egyesült Skócia Angliával). Fővárosa, Edinburgh Európa egyik legszebb városa, kedvező fekvésű, számos történelmi érdekességben, látnivalóban bővelkedik, évente nagyon sok turista keresi fel. Egyesek „Észak Királynőjének” is nevezik.

A város történelme szorosan kapcsolódik Skócia történelméhez, amelyben a legfontosabb részek az angolokkal vívott csatákra vonatkoznak. Több jelentős uralkodója közül kiemelkedik Stuart Mária, akit egyszerűen csak a „Skótok Királynőjeként” emlegetnek. A város és benne a vár érdekessége, hogy itt található a legrégebbi épület, az 1090-ben épült Margit-kápolna. Skóciai Szent Margit, a kápolna névadója, magyar származású volt, Nadasdon született, és III. Malcolm feleségeként került Skóciába. Ugyancsak a várban tekinthető meg a Mons Meg, ami nem más, mint egy hattonás ágyú – és mellette néhány 150 kilós ágyúgolyó. A várban őrzik a skót koronázási jelvényeket, kardot, jogart, koronát. Szintén itt látható a hosszú és érdekes történettel rendelkező skót koronázási kő (Stone of Scone) is, amelyen a skót uralkodókat koronázták.

A vár számos izgalmas történelmi esemény színhelye volt. Itt született VI. Jakab skót király (I. Jakab néven angol király). Jakab története igen érdekes, hiszen anyja, Stuart Mária gyilkosa, I. Erzsébet tette meg őt uralkodónak.

150 kilós ágyúgolyók

Szent Margit

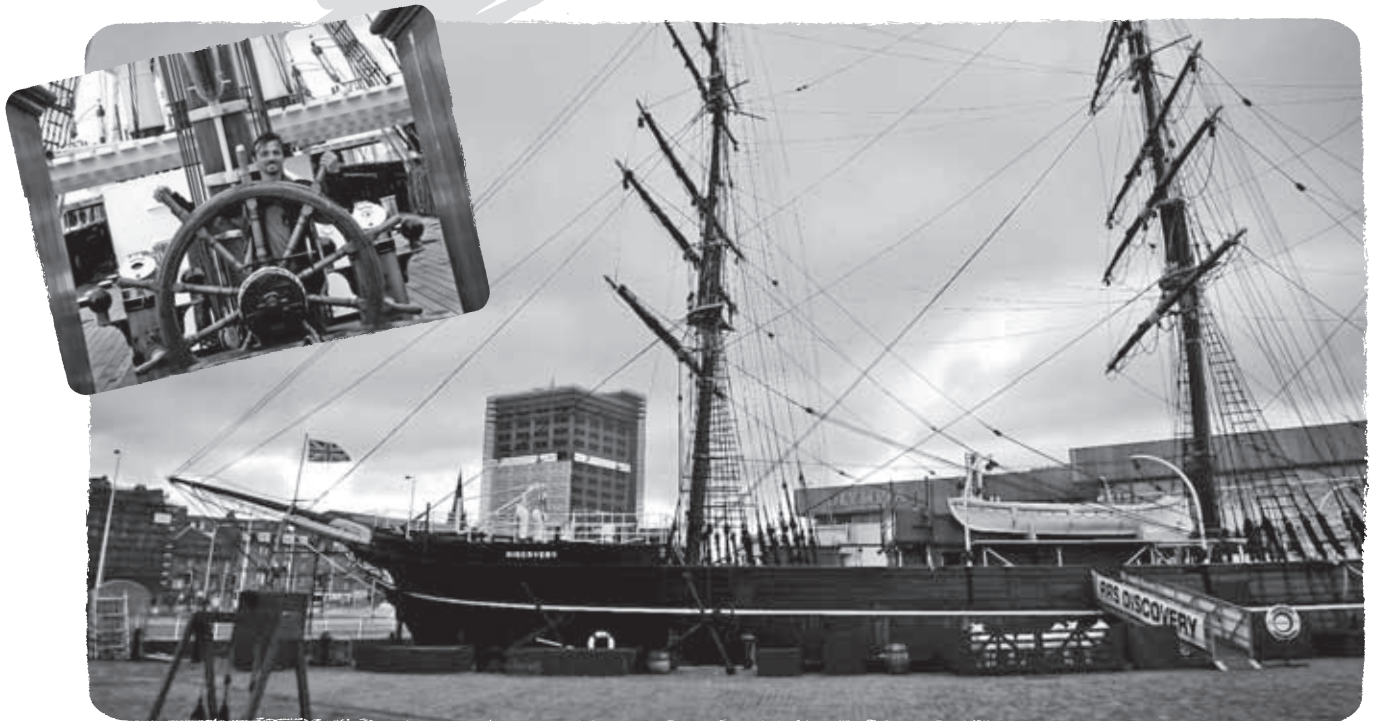

Skócia röviden: rövid zöld fű és palota.

Az ország az Atlanti-óceán és az Északi-tenger között helyezkedik el, és éghajlatára, növényzetére jelentős hatással van a Golf-áramlat. A gyakori esők, nedvesség miatt Skóciában uralkodó színnek a zöldet nevezhetjük, amely számos árnyalatban jelenik meg a domboldalakon, alföldeken, a juhok által legelt réteken. Növényzetét végtelen hangmezők és páfrányok urálják. Legmagasabb pontja a Ben Nevis csúcs, amely 1343 méter, ez Nagy-Britannia legmagasabb pontja is. A hegység igen látogatott, évente 100 000 turista keresi fel, sokan a csúcst is megpróbálják meghódítani, amit nagyban akadályoz a rendkívül szeszélyes időjárás, a gyakori köd és az erős szél. (Nekünk szerencsénk volt, az időjárás kedvező volt, csupán a csúcs közelében volt köd.)

Az országban számos kastély, régi apátsági épület és természeti érdekesség található. A legtöbb kastélyban a legendák szerint kísértetek, szellemek is laknak, ezek közül a leghíresebb a Glamis kastély. Az ország több híres helyet is büszkélkedhet, ezek közül talán legismertebb a Loch Ness-i tó. Skóciából indult az Antarktisz meghódítására Scott kapitány is, akinek hajóját, a Discovery-t Dundee kikötőjében lehet megtekinteni. A skót szoknya és a skót whisky is messze földön híres, akárcsak a skótok nemzeti eledele, a haggis.

Bővebb információk a <http://kollozolt.blogspot.ro/2012/09/skociai-beszamolo.html> címen olvashatók, illetve, természetesen, más internetes oldalakon is.

A Discovery... és a kormányos

*A Laterna magica rovat
szeptemberi pályázati felhívására
érkezett írásokból közlünk.*

Csillag István rajza

Quimby: Don Quijote ébredése

Szövegértelmezés

Testes. Zavaros. Dallamos. Csípősen meglepő. Átszellemült. Megnyugtató. Meghökkenítő. Lecsengő és más.

Más. Hiszen az egész egy kaotikus egyveleg az életről, ami az emberek számára érthetetlen, felfoghatatlan és hülyeség is egyben.

Vágyódás az elérhetőnek tűnő elérhetetlen felé, annak hajszolása és kergetése csendben, észrevétlenül.

A lírai én vitorlázása a képtelenség tengerén (egy piszoárban) és vágyódása a kalandok után, akár valóság azok, akár csak képzeltek. Küzd a nemlétezővel, a láthatatlan ellenséggel. Ahogy Darwin eredezteti az embert a majmokból, úgy van a lírai én is a jó öreg Don Quijotéval. Szembesül azzal, hogy szeretni nem egyszerű dolog.

(„Szívek szemétdombján kapirgálok”) Mégis kutat a szeretetért, és érezni akarja mindazt, amit előtte oly sokan átéltek, meguntak és eldobtak, kiselejtezték. És bár van elég baja a szerelem nélkül is, azért vágyik rá a szíve legmélyén.

Eltűnnek mellőle az emberek, jobb dolguk akadt. („Zajos magányban foszforeszkálok”) Itt a zajos szó furcsa, mivel a magányhoz általában a csöndet párosítjuk, ezért eléggé szembeszökő ennek a pontos ellentétét hallani. Ez is a kusza elmeállapotot nyomatékosítja. („Annyi minden szarral kell még megküzdenem”) Meghökkenítő és egyeseknek megbotránkozató lehet a szóhasználat, pedig ennek itt pont megvan a helye. Tanácstalanságot és enyhe beletörődöttséget, mégis elszántságot közvetít ez a sor. („ellenséges szélmalomoktól zavaros szellemem,”) Itt újra összefutottunk

hú barátunkkal, de la Manchával és a háta mögött ügető Sanchóval is. Az ő örök ellenségei a szélmalomok.

Hiszen ezek jelképezik a kilátástalan küzdelmet és a rettenthetetlen bátorság vízióját, amit lovagunk (és egyben talán a lírai én) is érezhet.

(„Aztán orvosok jönnek, kezükben fegyver / és ha a vegyszer egyszer a vénába hatol”) Ezt úgy értelmezem, ahogy mondja. Az emberek nem tolerálják a másságát, dilisnek hiszik, orvosok keze alá adják. Be nyugtatózzák.

(„A lakatlan sziget lakó lelke tenger lesz, / a szíve lepényhal. Itt úszkál valahol”) A lelke megnyugszik, ami ellen eddig hősiesen dacolt, azzal egyé válik, megtalálja a helyét. De ez az állapot is átmeneti. Hiszen felébred. („egy tucat csörgősipkás lidérc horkol mellettem.”) Meglátja a mellette fekvő betegek sápadt, szellemeket idéző arcát, szakadozó lélegzetvételük jelzi, hogy élnek. Eltöpreng.

(„Választok egyet. Melyik tetsszen? / Melyik legyen a partnerem?”) Igazán szép lecsengést ad ez a befejező két sor a dalnak.

Don Quijote és általa ez a szám is nagyon közel áll hozzám. A maga megnyugtató összevisszaságával és követhetlenségével, aminek nem keresem a miértjét, hanem csak elfogadom olyannak, amilyen. Hóbor-tosnak és megfejthetetlennek, mégis tükörtisztának és érthetőnek.

Balázs Sára, Csíkszereda

Cukorkirály

Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy király, aki Cukros-Cukorka-Cukor országban uralkodott, ő volt a Cukorkirály.

Cukros-Cukorka-Cukor országban minden cukorkából volt. Cukorkirály békességben élt a népével, míg egy nap panaszt nem emelt a Banános-Csokis Muffin a királyra, hogy őfelsége nagyon cukros. Mégpedig ez abban nyilvánul meg, hogy egész nap csak őcukrosságát nézi a tükörben, és a Gumicukortárban lévő bonbonokat mézesápolási szörpökre költi. Ez így még hagyján, de az így is elcukrosodni látszó csokifolyóból saját magának készít rumos csokit, s ezért rohamosan fogyatkoznak a rumültvények, és ha nincsen rum, akkor nincs rumos bonbon, s ha már ez sincs Cukros-Cukorka-Cukor országnak, akkor, kérem szépen, a király cukrossága miatt,

(aki bár tudja, mily értékes a rum) pénzügyileg a Gumicukortár ki lesz fogyva. Ezt meghallván, őcukrossága eperléig sértődött, s bezáratta a Muffint a cukorgiliszták közé.

De egy évvel később bekövetkezett a rumválság: Cukros-Cukorka-Cukor országból elfogyott a rum, és a népnek nem volt mit enni. Nem sokkal a rumválság kitörése után a Banános-Csokis Muffin vezetésével a cukornép fellázadt. Egy éjjel betörték a királyi kastélyba, és cukorkockákra szedték a királyt.

A király pedig bosszút esküdött: megfogadta, hogy mindig ott lesz, ha valaki sok cukorkát rágcsál, és ha nem vigyáz a fogaira, akkor ő majd kihullajtja őket.

Balázs Tímea, Érmihályfalva

Viccsarok

Egy férfi egy álláshirdetésre jelentkezik az állatkertben. Kiderül, hogy az állatkert legfőbb látványossága, a gorilla, nemrég pusztult el, és attól félnek, ha ez kiderül, nem jönnek majd a látogatók. Az állatkert igazgatója magas fizetést ígér a férfinak, ha jól eljuttatja a gorilla szerepét jelmezbe öltözve. A jelentkező megdöbben az ajánlaton, de mivel nagyon kell neki a pénz, elfogadja az állást. Beöltözik és bezárják a ketrecbe. A produkciója egészen jól sikerül, a látogatók odavannak a gorilláért. A férfi egyre jobban belejön a mókába, le-fel ugrál, mászik, hintázik. Egyszer azonban egy akrobata mutatvány rosszul sül el, a magasban ugorva nem tud elkapni egy kötelet, és áttörve a rácsokat átzuhan az oroslán ketrecébe. Míg a földön fekszik, az oroslán egy hatalmasat üvölt. A férfi rémülten kiabálni kezd: „Segítség! Segítség!” Erre az oroslán közel hajol hozzá és a fülébe súgja:

- Ne ordíts, te órült! Mindkettőnket ki fognak rúgni!

*

A csiga és a teknősbéka karamboloznak az erdőben. Egyetlen szemtanú van csak, a lajhár, aki éppen a helyszín közelében himbálózott a fán. A rendőrörsön faggatják a lajhárt, mit látott e szörnyű balesetből. A lajhár a következőt vallja:

- Nem emlékszem, minden olyan gyorsan történt!

A csiga mászni kezd a cseresznyefán. Az ott ülő madarak csodálkozva kérdik tőle:

- Mit akarsz te télen a cseresznyefán?
- No, vajon? Cseresznyét akarok enni!
- De hát még nincs is!
- Mire felérek, éppen érett lesz.

*

Három sün megy az erdőben és eltévednek. Nagyon fáznak. Arra jár egy tündér és azt mondja:

- Teljesítem három kívánságotokat: mivel hárman vagytok, mindegyikötöknek egyet.

Az első azt kéri a tündértől, hogy juttassa haza. A második is azt kéri:

- Nagyon fádom, juttass haza.

A harmadik azt mondja:

- Nagyon fádom, egyedül vagyok, bárcsak itt lennének a testvéreim!

Csillag István rajza

Kis játékkalauz

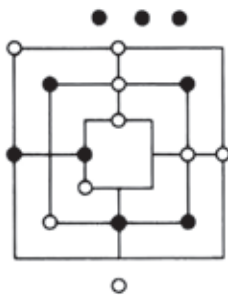
Malom

Eszközös társasjáték, 2 fő játszhatja, tetszőleges korosztályúak. Játékidőtartama is tetszőleges (többnyire pár percet tart egy játszma). Kellékei: 2 x 9 különböző színű bábu avagy a hagyományos 9 szem bab és 9 szem kukorica, esetleg más.

Történetéről: Kr. e. 1400 körül, I. Ramszesz fáraó alatt épült szentély romjainál találták meg bevésett rajzként. Először Ovidius említi *Tristia* című könyvében. (*Szómalom* elnevezésű, ettől nagyon eltérő, de hasonló táblán játszott „változata” e rovat vezetőjének találmánya, s már bemutatuk egy korábbi *Szócsavargó*ban.)

A játék célja az, hogy a játékos az ellenfél bábuit a tábláról levegye vagy beszorítsa (azaz az ellenfél ne tudjon lépni sehová sem).

Játékszabályok: A bábukat felváltva helyezik el a táblán, tetszőleges sarokba vagy kereszteződésbe. A malom az, ha három azonos színű bábu kerül egymás mellé. Ekkor egy levehető az ellenfél bábui közül, kivéve az éppen malmot alkotó, ütés elleni védelmet élvezőket. Amennyi-

ben az összes bábu malomban áll, úgy egyikük sem élvez védelmet! Ha valamennyi bábu felkerült a táblára, akkor a játék a bábuk táblán való mozgatásával folytatódik.

Miután az összes (9+9) bábu a táblára került, azokat felváltva az üres szomszédos mezők egyikére lehet tolni.

A harmadik játékszakasban, amikor valamelyik játékosnak már csak három bábuja marad, még egy esélyt kap a kiegyenlítésre azáltal, hogy tetszése szerint, ugrásokkal is mozoghat a táblán.

A játék vége: 1. Az egyik játékos nyer, ha ellenfelének már csak két bábuja maradt játékban, vagy ha az ellenfele nem tud lépni. 2. A játék döntetlen, ha nem változik a bábuk száma 25 lépésváltáson keresztül.

A játék változatai például a következők:

Normál (9): normál játék, a fenti leírásnak megfelelően.

Lasker (10): 10 bábuja van mindkét játékosnak, és kezdettől fogva lehet mozgatni.

Morabaraba (12): 12 bábu játékosonként, és a táblára került átlók mentén is lehet mozgatni.

A világhálón is játszható.

Nyelvhelyesség és játék

I. Helyes ejtési lottó

Jegyezzétek le a helytelenül ejtett szavak előtti számokat!

1. cse (cseh)
2. szímpad (színpad)
3. haggyárat (hadjárat)
4. dophártya (dobhártya)
5. szójjon (szóljon)
6. kisebb (kisebb)
7. utánna (utána)
8. egyyelőre (egyelőre)
9. raktapasz (ragtapasz)
10. metszi (metszi)

11. bánnya (bánja)
12. othoni (otthoni)
13. szólíttya (szólítja)

II. Képrejtvény

Képrejtvénnyel kívánunk: **Kellemes, örömteli**

III. Fogas kérdés

A kérdésre csak olyan szóval válaszolhatsz, amelyik -ka vagy -ke végződést kap. Pl.: Melyik betűből lesz állat? B (béka)

Kérdésünk:

Melyik épületrészből lesz vadállatok csoportja?

IV. Fricska

Áfeltételes mód

Ezúttal azt szeretném szóvá tenni... Joggal kérdezhettek: hogyhogy szeretném? Hiszen nem várom meg a hallgatók jóváhagyását, mégis megteszem. Akkor meg miért mondom, hogy szeretném? Rosszul, helytelenül mondtam. Most azért, mert épp erről, ilyesmiről szólok a továbbiakban.

Hallhatjuk például rádióban, tévében, gyűléseken, olvashatjuk a sajtóban az ilyeneket: „Szeretném megkérdezni, hogy...”, „Engedjék meg, hogy közöljem magukkal...”, „Azt javasolnám...”, „Azt szeretném javasolni...”, „El szeretném mondani, ha meg tetszene engedni...”, „Szeretném megkérni, hogy...”, „Nekem az lenne a véleményem...”, „Mondhatnám, nagyon szívesen teszek eleget kérésüknek...” stb.

És a felsoroltak egyikében sem úgy hangzott el, íródott le a feltételes módú igealak, hogy a feltételeltséget komolyan vették volna, szerepet szántak volna neki. Funkció nélkül, öncélúan használták, többnyire megszokásból. A rossz szokás, rossz modor, persze, nem mentség.

A nyelvi nyegleség, torzulás oka ezúttal (mint sokszor máskor) emberi, társadalmi baj, kór, visszáság. Többnyire nem egyszerű nyelvi botlásról van szó.

A rádióban hallottam: „Azzal kezdeném, hogy...” De hát nem kezdem – következtek –, csak ha kapok erre fentről utasítást; ha ezt megengedik nekem azok, akiktől félek, illetve féltem. Nem tudom, mennyire kell tartania valakitől, valakitől a ma nyíltan, őszintén beszélőnek, írónak. Azt viszont minden bizonnyal állíthatom, hogy a mindenre, majd’ mindenre valahonnan, egyféle központból való engedélykérés, mint beidegződés, tovább él napjainkban is. Mély és káros nyomok egyfajta következményei az ilyen megalázkodó, gerinctelenséggel fertőzött, a felelősségtől mint holmi járványtól szabadkozó, látszólagos, képmutató udvariaskodásról árulkodó, szószaporító, terjengős, zavaros helyzetet zavarosan kifejező töltelék kifejezések, szavak, szóalakok.

Régebb, a fénykorszaknak, aranykorszaknak nevezett személyi kultusz és terror (illetve társadalmi nyomor) korában ezek gyakrabban fordultak elő. Nem véletlenül. No de ez nem igazolja, szentesíti a téves, helytelen nyelvi formák létjogosultságát a mára nézve. Helytelenek voltak ezek a múltban is, csak hogy akkor politikailag indokoltabb volt használatuk. Persze, a „kommunista” időszak előtt is volt talpnyaló, ezután is lesz...

Plusz egy novellacím!

Helyezzétek el a megadott szavakat a mellékelt hálóa. Ha mindegyiket sikerült beírni, akkor a középső, kiemelt oszlopban Asztalos István egyik novellájának a címe lesz a végső megfejtés!

2 betűsek: AD, AD, AZ, ÁG, DE, ÉL, GA, IZ, LE, OK, OL, UV

3 betűsek: FAR, FEJ, HOL, IDE, IZA, KEL, LID, MÉZ, NEM, ODU, OMU, ONI, PÁR, SUG

4 betűsek: ABÁL, GITT, IRTÓ, MONO, NIRO, SOKÁ

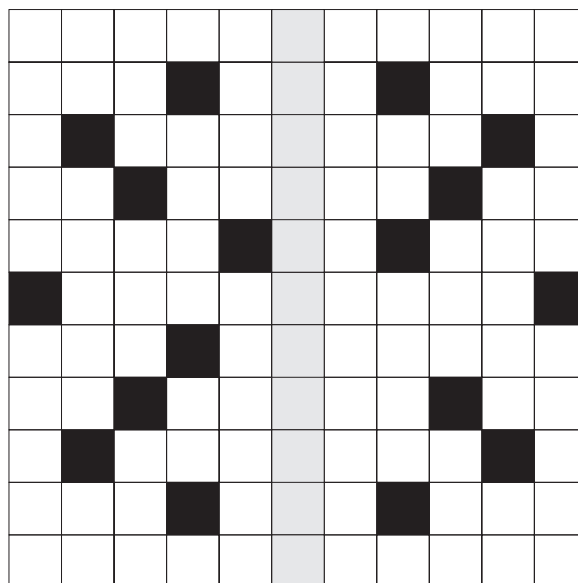
5 betűsek: BOYLE, GETTO, HÁROM, IRÁNT, LOBOG, OKOZÓ, PARAJ, PIROS

6 betűsek: EURÓPA, KIOLDÓ

7 betűsek: MANGOLD, SZORITÓ

9 betűs: BELELÓGATÓ

11 betűsek: PANAMAKALAP, MEGHASONULÓ

Verscím kivonással

Írjátok be a meghatározásoknak megfelelően a hálóa az 5 betűs és a 3 betűs szavakat. Ha ezzel készen vagytok, húzzátok ki az 5 betűs szavak betűi közül a 3 betűsek betűit, minden esetben marad 2 betű, ezeket másoljátok át az utolsó két oszlopba, az egyenlőség után. Helyes megfejtés esetén a két oszlop betűit felülről lefelé összeolvasva Szabolcska Mihály egyik versének a címe lesz a végső megoldás! A számozott négyzetekbe is kell betűket írni!

Meghatározások:

5 betűsek: **1.** Kerti fűszernövény. **2.** Zenét sugároz, híreket mond. **3.** Indián törzs, Winnetou népe. **4.** Énekkari mű, jellegzetessége, hogy a sorokat nem egyszerre éneklék benne a szólamok. **5.** Közigazgatási egység Romániában és Magyarországon is. **6.** Rangos katona.

3 betűsek: **7.** Apró, szemcsés anyag. **8.** Csonthéjas gyümölcs. **9.** Az egyik szülő. **10.** Mongol fejedelmi cím volt. **11.** Az összeadás szava. **12.** Alapszámunk.

1					-	7			=		
2					-	8			=		
3					-	9			=		
4					-	10			=		
5					-	11			=		
6					-	12			=		

	Támasi Aron novellája	Vörösmarty epusza	Hevesen ide-oda mozgat	A legnagyobb földrész	Női név	Ásványi fűszer	Valaminek a szélénél	Bibliai birkás	Ipsilon	Ritka női név	Ellenérték	Mocsár	Tanul az esetből	Méter
Berde Mária novellája														
Mágiát végző														
V									Balkáni nép volt					Nyíró József novellája
Becézett Rózália						Kelemen vára					Angol kocsmá			
De			...berek, nádak-erek					Varr					Puskát használ	
Szén vegyjele		Lelő	Írószer					Gyereksírás		Becézett Aranka				Liter
Mondat eleme		Belső szerv		Valami után						Newton				Sáncot ás
Norvégia fővárosa				Azon a helyen							Tüskés fa			
Őszinte	NY									Magyar olimpiai bajnok				
Határrag			Tonna							Portugál autójel			Szikla darab	
Törvényes ügy			Valaha vár volt							Ciceró kora			Van ilyen tojás is	
Sánc				Meghal						Mocsári madár				
Kén vegyjele		Mely tárgynak?		... King Cole, énekes	Hargita megyei falu	Kincstár			Ásványi fűszer	Zorro jele	Francia tagadás			
Zsilip szélei		Halfajta	Sötétben kereső					Almát, virágot gyűjt			Nagyon gúnyos			Gramm
Amiről nem szabad beszélni			Kicsi, de erős					Esetleg						Letaszít
Fogkrém-márka					Téxasi nagyváros					Mókus féle				
Varré vezér volt					Kipling kigyója				A hosszúság is ez	Angol Mária				
					Van ideje				Levegő, régiesen					
					Wass Albert novellája								Nedv	
													Hekto-liter	
														Vitéz
														Névelő

Szelvény

Cimora Kalácsa Pályázat • 2012. december / 1. FORDULÓ

Név: _____

Iskola, osztály: _____

E-mail cím: _____

Otthoni postacím: _____

Telefonszám: _____

- Fejtsétek meg a feladványokat és töltsétek ki a szelvényt.
- Gyűjtsétek össze a három forduló szelvényét (a decemberi, januári és februári Cimborából).
- A három forduló megfejtését egy borítékban küldjétek el a szerkesztőségünk címére. (Cimora szerkesztőség, Szabadság tér 7. szám, 520055, Sepsiszentgyörgy)
- Egy borítékban többen is postázhatjátok megfejtéseiteket.

Beküldési határidő: 2013. március 5.

Barangoló pályázati kérdések

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

Szócsavargó

- I. ....
- II. ....
- III. ....

Keresztrejtvények

1. ....
2. ....
3. ....

A Brassóban született Koszta József gyönyörű festményének Máriaja fiatal alföldi parasztasszony, háromkirályai korának egyszerű falusi emberei (*Három királyok*, 1905-1906)

Marc Chagall álomszerű látomásában angyalok, hatalmas, égő gyertya, hegedű és kecske társaságában jelenik meg szülőfalujának Madonnája (*Falusi Madonna*, 1948)

Áldott
karácsonyt

és havas vakációt,
vidám évkezdést
kíván a **Cimborá** csapata!

www.cimborá.net